

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

гр. София, бул. "Александър Стамболийски", № 17, тел.: 02/ 9400900; факс: 02/ 9818145;
дежурен тел.: 02/ 9879551; e-mail: info@mc.government.bg, URL: www.mc.government.bg

ПРОЕКТОБЮДЖЕТ ЗА 2024 г.
И БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА
ЗА ПЕРИОДА 2025 - 2026 г.
НА
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА
В ПРОГРАМЕН ФОРМАТ
/по области на политики/функционални области и
бюджетни програми/

2023 г.

I. МИСИЯ

Министерството на културата осъществява националната политика в областта на културата. Основната мисия на министерството е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности, чрез:

- Създаване на условия за опазване и закрила на културното наследство и реализиране на потенциала му като ресурс за устойчиво икономическо, териториално и социално развитие и повишаване качеството на живот;
- Подобряване на достъпа до културни продукти и повишаване на интереса към българската култура, изкуство и ценности;
- Активно подпомагане създаването и разпространението на изкуство и културни продукти и ценности;
- Осигуряване на съвременни условия за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура;
- Разширяване полето за реализация на подготвените творчески кадри чрез утвърждаване на нови форми за подпомагане творчески иновации и инициативи.

II. ОРГАНИЗАЦИОННО РАЗВИТИЕ И КАПАЦИТЕТ

Министерство на културата е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София, бул. Александър Стамболийски № 17. Министерството е администрация, която подпомага министъра на културата при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му и извършва дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица. Администрацията на министерството е организирана в една главна дирекция, 10 дирекции, инспекторат, звено за вътрешен одит, служител по сигурността на информацията и финансов контролър.

Общата численост по бюджета на системата на Министерство на културата към 01.01.2023 г. възлиза на 7 268 щатни бройки.

Националната политика в областта на културата се осъществява чрез организациите от структурата на Министерство на културата, състояща се от: централна администрация, 23 училища, 37 театъра, 14 музикални института, 12 музей, 11 български културни института в чужбина, Дом на ветераните на културата и изкуствата, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, Национален фонд „Култура“, Национален институт за недвижимо културно наследство, Българска национална филмотека и Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“.

На основание чл. 5, ал. 1от Закона за закрила и развитие на културата, държавните културни институти – второстепенни разпоредители с бюджет, са юридически лица на бюджетна издръжка.

Министерство на културата упражнява правата на държавата в следните търговски дружества със сто процента държавно участие в капитала: Национален дворец на културата-конгресен център София ЕАД, Реставрация ЕАД, Аудиовидео „Орфей“ ЕАД, Алианс ЕООД, Филмова студия „Време“ ЕООД, Национална агенция „Музика“ ЕООД.

III. ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ

1800.01.00 ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ДВИЖИМОТО И НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Укрепване, популяризиране и развитие на българската идентичност, култура и духовни ценности.

Създаване на условия за опазване и закрила на културното наследство и реализиране на потенциала му като ресурс за устойчиво икономическо, териториално и социално развитие и повишаване качеството на живот. Повишаване на образователната и социална роля на музеите, стимулиране и популяризиране на визуалните изкуства.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПОЛИТИКАТА

Основните правомощия на министъра на културата в областта на опазване на движимото и недвижимо културно наследство произтичат от Закона за културното наследство (ЗКН) и Закона за закрила и развитие на културата (ЗЗРК). Съгласно чл. 4 от ЗКН държавната политика по опазване на културното наследство се провежда от министъра на културата във взаимодействие със съответните компетентни държавни и общински органи, Светия синод на Българската православна църква и централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания, и гражданското общество. Политиката в областта е обвързана и с редица стратегически документи на национално и международно ниво като:

- Стратегия „Европа 2020” и документа “Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020”;
- Национална програма за развитие „България 2030”
- Програмата за управление на Република България юни 2023 – декември 2024 г.
- Препоръката на ЮНЕСКО за историческия градски пейзаж (2011);

- Препоръката на ЮНЕСКО относно опазването и популяризирането на музеите и музейните колекции, тяхното многообразие и роля в обществото, приета от 38-та сесия на Генералната конференция на ЮНЕСКО през 2015 г. и др.

Страната ни притежава значим ресурс от недвижими и движими културни ценности. Към момента в страната има около 40 хил. недвижими културни ценности, а в музеите и художествените галерии се съхраняват над 6 млн. експоната. През последното десетилетие дейностите по издирване, опазване и разширяване на достъпа на обществото до културното наследство са поставени в центъра на обществения интерес, като се наблюдава стремеж за развитие на сектора в синхрон с европейските и световни тенденции. Основните дейности, свързани с опазването и представянето на културното наследство са свързани с консервация, реставрация, социализация и експониране, теренни археологически проучвания, издирване, идентифициране и популяризиране на културните ценности и др. Средствата, необходими за посочените дейности се обезпечават преди всичко от държавния бюджет, на следващо място са бюджетите на общините, от собствениците, собствени приходи, спонсори, дарения и по оперативни програми. Ежегодното осигуряване на необходимия финансов и кадрови ресурс допринася за опазването и представянето на културното наследство, води до утвърждаването му като основа за устойчиво икономическо, териториално и социално развитие и повишаване на качеството на живот. Създаването на съвременна система за популяризиране на културното наследство и традиции е от значение и при изграждане на положителния исторически и съвременен образ на страната и представянето ѝ пред света.

През следващите три години ще продължи да се развива системата, в центъра на която остава културното наследство като източник за придобиване на знания и умения, възможност за обмен на идеи и ценности, територия, на която съвременният човек открива своята идентичност и участва в световния културен диалог.

В качеството си на институции, ангажирани с опазването, представянето и валоризирането на движимите културни ценности, основната задача пред българските музеи е да се **развиват устойчиво**, чрез запазване на традиционните и въвеждане на иновативни практики, които осигуряват широк достъп до качествен културен продукт, разнообразяване на публики, взаимодействие с културните и творческите индустрии, фактор за регионалното развитие и културен туризъм. Предизвикателствата пред музейните институции са свързани с преодоляване на негативния ефект от отминалата световна пандемия и осъществяване на дейността в новите условия – близък военен конфликт и най-вече повишаващи се цени на основните ресурси и материали. В тази връзка усилията трябва да бъдат насочени към повишаване качеството на музейните експозиции (постоянни и временни), привличане на нови

публики и повишаване на атрактивността на музейните институции като места за професионална реализация. В условията на задълбочаваща се финансова криза задача на държавната културна политика е чрез прецизно анализиране и планиране да доведе до реализиране набелязаните цели в рамките на финансовите ограничения, търсейки още по-стриктно спазване на принципите за икономичност, ефективност и ефикасност.

СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

Приоритет на политиката е създаването на механизми, които да подпомагат и насърчават дейностите по опазването и представянето на културното наследство и визуалните изкуства, както и да повишат интереса към тях за утвърждаване на българската идентичност и духовните ценности на нацията.

В областта на недвижимото културно наследство

- Осигуряване на условия и възможности за прилагане на международните стандарти за опазване и представяне на недвижимото културно наследство.
- Популяризиране и подобряване на достъпа до културното наследство, включително чрез дигитализация и осигуряване на достъп до архивите на недвижимото културно наследство, социализация и експониране на архитектурни и археологически обекти с използване на медии, иновации и други средства.
- Развитие на потенциала на културните институти в областта на недвижимото културното наследство и усъвършенстване на системата за опазване, управление и представяне на културните ценности.
- Изграждане на самосъзнание в хората за опазване на недвижимото културно наследство.

В областта на движимото културно наследство, музеите и визуалните изкуства

- Осигуряване на условия и възможности за прилагане на международните стандарти за опазване и представяне на движимото културно наследство.
- Осигуряване на субсидия за структурна подкрепа и регулярно модернизиране на материалната база на музеи и художествени галерии.
- Популяризиране и подобряване на достъпа до културното наследство и визуалните изкуства, включително чрез дигитализация на колекциите, медии, иновации и други средства.
- Развитие на потенциала на културните институти в областта на културното наследство чрез усъвършенстване на системата за опазване, управление и представяне на културните ценности.

- Ежегодни механизми за подкрепа, развитие и популяризиране на визуалните изкуства.

Оперативни цели:

- Постигане на по-високо качество в опазването на културното наследство и популяризирането на визуалните изкуства.

- Повишаване на интереса към културното наследство и визуалните изкуства чрез неговото представяне, обновяване на постоянни експозиции, създаване на нови временни изложби, образователни програми.

- Постигане на ефективно и качествено проучване, консервация, реставрация, социализация, интегриране и опазване на недвижимите културни ценности в страната.

- Предприемане на мерки за компенсиране на културните институти в областта на културното наследство, неправителствени организации и самоосигуряващи се творци в областта на визуалните изкуства и архитектурата за преодоляване на негативните последици от COVID-19 и подпомагане на дейността им.

Целите на политиката се осъществяват чрез две програми:

- “Опазване на недвижимото културно наследство” - 1800.01.01;
- „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства” -1800.01.02.

ПОЛЗА/ЕФЕКТ ЗА ОБЩЕСТВОТО ОТ ПРОВЕЖДАНАТА ПОЛИТИКА И/ИЛИ ОЧАКВАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЯВАНИТЕ ЗАДАЧИ В СЪОТВЕТНАТА ФУНКЦИОНАЛНА ОБЛАСТ

Реализацията на политиката е в полза на обществото и е свързана със създаването на механизми, които да подпомагат и насърчават дейностите на национално и регионално ниво по опазване и представяне на движимото и недвижимото културно наследство, архитектурата и визуалните изкуства, както и да повишат интереса на обществото към тях за утвърждаване на българската идентичност и духовните ценности на нацията. Основните ангажименти към обществото, които Министерството на културата изпълнява чрез тази политика са:

- Съхранение, опазване, консервация и реставрация на движими културни ценности – национално богатство.

- Осигуряване на достъпна среда за всички, реализиране на широк спектър от образователни програми, работни ателиета и др., насочени към различни категории и целеви групи от посетители.

- Популяризиране на българското културно наследство у нас и в чужбина чрез осигуряване на държавни гаранции и организиране на международни изложби.
- Представяне на архитектурата и визуалните изкуства в страната и в значими международни събития.
- Опазване на недвижимото културно наследство, проучване и документиране, консервация, реставрация, адаптация, социализация и експониране на недвижимите културни ценности.
- Съхраняване на културната идентичност на територията, чрез осигуряване на ефективна териториалноустройствена защита на недвижимото културно наследство за съхранение и реализация на потенциала му за устойчиво местно развитие и културен туризъм.
- Осигуряване на устойчиво управление на културните ценности и засилване ролята им като свързващ социален, териториален и икономически елемент при устройството на защитените територии на културното наследство;
- Оптимизиране на достъпа до културно наследство, включително чрез е-съдържание;
- С дигитализация на архива на недвижимите културни ценности, изграждането на информационна система, електронен регистър и публичен портал, специализирано документиране и мониторинг, ще се оптимизира експертната и методическата дейност за предоставяне на административни услуги на гражданите и бизнеса, провеждането на контрола и разрешителния режим и осигури достъпна информация и прозрачност на гражданското общество и активизиране на интереса към националното ни наследство.

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА:

- Народно събрание;
- Министерски съвет;
- Министерство на финансите;
- Министерство на вътрешните работи;
- Министерство на външните работи;
- Министерство на земеделието, горите;
- Министерство на енергетиката;
- Министерство на туризма;
- Министерство на регионалното развитие и благоустройство;
- Агенция „Митници”; Гранична полиция;
- Министерство на образованието и науката;

- Национално сдружение на общините в Република България;
- Сдружение „Български музеи“;
- Прокуратура на Република България;
- Общини;
- Културни и научни институти;
- БНК на ИКОМ;
- БНК на ИКОМОС;
- Камара на архитектите в България;
- Камара на строителите в България;
- Съюз на архитектите в България;
- Асоциация на реставраторите в България;
- Асоциация на българските археолози;
- Съюз на Българските художници;
- Национална художествена академия;
- Светия синод на Българската православна църква и централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания;
- Неправителствени организации.

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОЛЗА/ЕФЕКТ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

В тази област на политика Министерство на културата представя одобрените от Министерски съвет ключови индикатори за измерване статуса/напредъка по отношение на стратегическите цели и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото. Освен тях, Министерството ще измерва напредъка и чрез допълнителни показатели. Ключовите индикатори и допълнителните показатели и техните целеви стойности са както следва:

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
<i>Ползи/ефекти:</i>		Целева стойност		
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1. Проучване, консервация и реставрация на недвижимо културно наследство (обекти от местно, национално и световно значение)	Брой	150	160	165
2. Създаване на образователни програми в музеите и художествените галерии	Брой	20	23	23
3. Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства	Брой	82	90	98

4. Увеличение на посетителите в музеите и художествените галерии спрямо предходната година	%	3%	4%	5%
5. Увеличаване на изложбите/временните експозиции, представени в музеи и художествени галерии спрямо предходната година	%	4%	5%	6%

Информация за наличността и качеството на данните

* В тази част се представя съответната информация за всяка област на политика/функционална област

Кратко описание на показателите за полза/ефект:

1. Показателят отразява подкрепата (брой финансирани проекти), предоставена от Министерство на културата за консервация и реставрация на недвижими културни ценности и за теренни археологически проучвания и теренна консервация. Необходимостта от актуализиране на целевите стойности по показателя е въз основа на наблюденията през последните две проведени сесии за предоставяне на целева финансова подкрепа за консервационно-реставрационни дейности, теренни археологически проучвания (ТАП) и съпътстваща теренна консервация, които показват, че поради спецификата и етапността на извършваните дейности, по-устойчиви резултати се постигат следвайки тенденцията за финансиране на по-малко на брой проекти, но с по-високи по размер суми. По този начин се създава възможност за сравнително дългосрочно планиране на част от дейностите.

2. Нарастване на броя на образователните програми в музеи и художествени галерии е показател за реализирането на дейности по създаване на съпричастност към културното наследство, постиженията на съвременната култура и изкуство и изграждане на идентичност.

3. Показателят измерва подкрепата предоставяна от Министерство на културата за реализиране на дейности в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства.

4. Процентно увеличение на броя на посетителите в музеи и художествени галерии е показател за качеството на провежданата политика. Показателят е свързан с работата на културните институти за разширяване на достъпа до културно наследство. Измерва се качеството на културния продукт, спрямо посетителския интерес.

5. Показателят е свързан с една от оперативните цели за повишаване на интереса към културното наследство и визуалните изкуства чрез създаване на нови временни изложби.

1800.02.00 ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЪЗДАВАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА СЪВРЕМЕННО ИЗКУСТВО В СТРАНАТА И В ЧУЖБИНА И ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПОЛИТИКАТА

❖ Утвърждаване мястото на българската култура в световните културни процеси чрез популяризирането ѝ в чужбина в цялото ѝ многообразие и превръщането ѝ във важен дипломатически фактор в двустранните и многостранни отношения. Това следва да допринесе за положителния образ на Република България в чужбина и да утвърди страната ни като дестинация за осъществяване на международни културни проекти, включително представящи чужди култури у нас.

❖ Подкрепа на културната мисия на книгоиздаването, чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света;

❖ Подобряване на условията за развитие и утвърждаване на обществените библиотеки като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно-информационно обслужване на широк кръг потребители;

❖ Подобряване на условията за развитие на народните читалища като културни центрове, за разширяване на достъпа на гражданите до културни продукти, участие в културния живот и развитие на творческия потенциал;

❖ Подобряване на условията за опазване на нематериалното културно наследство.

СТРАТЕГИЧЕСКА И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

❖ Предоставяне на допълнителни публични и алтернативни средства;

❖ Подобряване на инфраструктурата на читалищата и библиотеките;

❖ Разработване и прилагане на ефективни механизми за партньорство и координация с общините за реализиране на културната политика в областта на библиотеките, читалищата, работата с различни маргинализирани общности, регионалната културна политика;

❖ Създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията;

❖ Утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство;

❖ Активирането на дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

❖ Съдържанието на визията на политиката кореспондира с целите на Националната програма за развитие „България 2030“, конкретно на Приоритет 13 „Култура, наследство и туризъм“.

Основните приоритети са:

- Разработване на политика в областта на европейското и международното културно сътрудничество;
- Участие в процеса на вземане на решение в Европейския съюз в областта на културата и аудиовизията;
- Осъвременяване на нормативна база, регулираща връзките на България в областта на културата в двустранен и многостранен план;
- Представяне на чужди култури в България;
- Организиране на представителни изяви на българската култура в чужбина;
- Развитие и усъвършенстване на съществуващата мрежа на Български културни институти в чужбина;
- Реализация на българските творци и културни продукти на международния културен пазар;
- Осъществяване на информационна политика във връзка с постиженията на българската култура и изкуства и България като цялост;
- Закрила на българското културното самосъзнание на наши сънародници, живеещи в чужбина.

ПОЛЗА/ЕФЕКТ ЗА ОБЩЕСТВОТО ОТ ПРОВЕЖДАНАТА ПОЛИТИКА (НЕ Е ПРИЛОЖИМО ЗА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ ОБЛАСТИ) И/ИЛИ ОЧАКВАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЯВАНИТЕ ЗАДАЧИ В СЪОТВЕТНАТА ФУНКЦИОНАЛНА ОБЛАСТ

Чрез създаване на условия и среда за реализиране на политиката, заложен в стратегическата рамка на Министерството на културата ще бъдат постигнати следните ползи за обществото и гражданите:

- ❖ Постигане на равен достъп на гражданите до качествени културни и образователни форми;
- ❖ Намаляване на социалното изключване на гражданите;
- ❖ Осигуряване на условия за квалификация и повишен социален статус на читалищните и библиотечните специалисти;

- ❖ Подпомагане съхраняването и разширяването на българското културно и етнокултурно пространство;
- ❖ Осигуряване на възможности за развитие и реализация на творческия потенциал и възможностите личностна реализация
- ❖ Повишени културни и образователни дейности и събития;
- ❖ Развитие на нови умения и форми на гражданско участие в областта на културата;
- ❖ Активна дейност за популяризиране и опазване на нематериалното културно наследство;
- ❖ Осигуряване на съгласуваност и ефективност на политиката на национално, регионално и местно равнище;
- ❖ Създаване и прилагане на механизми за осигуряване на качеството на предлаганите услуги от читалищата и библиотеките.

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА

- Министерство на образованието и науката;
- Министерство на труда и социалната политика;
- Министерство на финансите;
- Министерство на земеделието и храните;
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
- Министерство на здравеопазването;
- Областни и общински администрации в страната;
- Министерство на туризма
- Национален съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси към МС;
- Национално сдружение на общините в Република България;
- Прокуратура на Република България;
- Културни институти и творчески организации;
- Граждански сектор.

Реализирането на целите в съответната област на политиката се изпълнява от дирекция „Международно сътрудничество, европейски програми и регионални дейности“, отдел

„Регионални дейности“, като изпълнението се осъществява чрез финансиране на програми от бюджета на Министерството на културата и от централния бюджет.

Целите на политиката се осъществяват чрез осем програми:

- 1800.02.01 Бюджетна програма "Национален фонд "Култура"
- 1800.02.02 Бюджетна програма "Филмово изкуство"
- 1800.02.03 Бюджетна програма "Сценични изкуства"
- 1800.02.04 Бюджетна програма "Фестивали, конкурси, събития и чествания"
- 1800.02.05 Бюджетна програма "Авторско право и сродните му права"
- 1800.02.06 Бюджетна програма "Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища"
- 1800.02.07 Бюджетна програма "Популяризиране на българската култура в чужбина"
- 1800.02.08 Бюджетна програма "Обучение на кадри в областта на изкуството и културата"

I. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА ПРОЕКТОБЮДЖЕТА ЗА 2024 Г. И ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2025 - 2026 Г.

Описание на приходите

ПРИХОДИ (в хил. лв.)	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
Общо приходи:	48 000	48 000	48 000
<i>Данъчни приходи</i>			
<i>Неданъчни приходи</i>	48 900	48 900	48 900
Приходи и доходи от собственост	47 300	47 300	47 300
Приходи от държавни такси	500	500	500
Глоби, санкции и наказателни лихви	1 100	1 100	1 100
<i>Други</i>	150	150	150
<i>Внесени ДДС и други данъци върху продажбите</i>	-1 050	-1 050	-1 050

Министерство на културата реализира само неданъчни приходи. С най-голям относителен дял в общия обем на приходите в системата на министерството са приходите и доходи от собственост. В намаление на прихода се предвиждат внесен ДДС, внесен данък върху приходите от стопанска дейност на бюджетните организации, съгласно ЗКПО.

Описание на разходите в хил. лв.

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Администрирани разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо администрирани	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	отчет 2021 (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	275 371,8	268 537,2	6 834,6	217 056,5	216 031,6	1 024,9	58 315,3	52 505,6	5 809,7
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижмото културно наследство	24 412,9	20 262,1	4 150,8	19 551,3	19 110,9	440,4	4 861,6	1 151,2	3 710,4
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижмото културно наследство“	7 123,3	3 757,0	3 366,3	2 915,0	2 612,0	303,0	4 208,3	1 145,0	3 063,3
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства“	17 289,6	16 505,1	784,5	16 636,3	16 498,9	137,4	653,3	6,2	647,1
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	245 476,0	242 792,2	2 683,8	192 022,3	191 437,8	584,5	53 453,7	51 354,4	2 099,3
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	24 557,2	23 224,9	1 332,3	463,5	410,0	53,5	24 093,7	22 814,9	1 278,8
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	23 166,5	23 146,2	20,3	977,0	956,7	20,3	22 189,5	22 189,5	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	127 165,4	127 085,2	80,2	126 192,3	126 137,1	55,2	973,1	948,1	25,0
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	1 317,2	1 100,1	217,1	0,0	0,0	0,0	1 317,2	1 100,1	217,1
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	539,5	539,5	0,0	479,8	479,8	0,0	59,7	59,7	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	8 849,8	8 271,4	578,4	5 253,8	5 253,8	0,0	3 596,0	3 017,6	578,4
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	4 084,1	4 039,4	44,7	4 018,7	3 974,0	44,7	65,4	65,4	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	55 796,3	55 385,5	410,8	54 637,2	54 226,4	410,8	1 159,1	1 159,1	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	5 482,9	5 482,9	0,0	5 482,9	5 482,9	0,0	0,0	0,0	0,0

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Администрирани разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо администрирани	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	отчет 2022 (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	348 094,8	330 642,1	17 452,7	285 154,9	283 937,8	1 217,1	62 939,9	46 704,3	16 235,6
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижмото културно наследство	41 009,9	29 957,0	11 052,9	27 091,0	26 846,2	244,8	13 918,9	3 110,8	10 808,1
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижмото културно наследство“	14 299,0	5 526,2	8 772,8	3 389,6	3 339,8	49,8	10 909,4	2 186,4	8 723,0
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства“	26 710,9	24 430,8	2 280,1	23 701,4	23 506,4	195,0	3 009,5	924,4	2 085,1
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	300 749,7	294 349,9	6 399,8	251 728,7	250 756,4	972,3	49 021,0	43 593,5	5 427,5
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	37 811,5	34 450,0	3 361,5	1 000,3	881,2	119,1	36 811,2	33 568,8	3 242,4
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	1 172,3	1 069,8	102,5	1 742,0	1 639,5	102,5	-569,7	-569,7	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	176 474,0	176 179,5	294,5	174 618,7	174 370,5	248,2	1 855,3	1 809,0	46,3
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	5 165,3	3 808,4	1 356,9	0,0	0,0	0,0	5 165,3	3 808,4	1 356,9
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	619,6	619,6	0,0	556,0	556,0	0,0	63,6	63,6	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	10 240,6	9 458,7	781,9	6 222,1	6 222,1	0,0	4 018,5	3 236,6	781,9
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	5 324,4	5 324,4	0,0	5 261,4	5 261,4	0,0	63,0	63,0	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	63 942,0	63 439,5	502,5	62 328,2	61 825,7	502,5	1 613,8	1 613,8	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	6 335,2	6 335,2	0,0	6 335,2	6 335,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Административни разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо административни	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	(Закон за 2023 г.) (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	357 307,0	357 307,0	0,0	280 721,9	280 721,9	0,0	76 585,1	76 585,1	0,0
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижимо кутурно наследство	42 202,8	42 202,8	0,0	30 425,3	30 425,3	0,0	11 777,5	11 777,5	0,0
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижимо кутурно наследство“	21 043,8	21 043,8	0,0	10 811,1	10 811,1	0,0	10 232,7	10 232,7	0,0
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимо кутурно наследство и визуалните изкуства“	21 159,0	21 159,0	0,0	19 614,2	19 614,2	0,0	1 544,8	1 544,8	0,0
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	307 092,0	307 092,0	0,0	242 284,4	242 284,4	0,0	64 807,6	64 807,6	0,0
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	9 112,8	9 112,8	0,0	712,8	712,8	0,0	8 400,0	8 400,0	0,0
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	46 018,8	46 018,8	0,0	1 721,0	1 721,0	0,0	44 297,8	44 297,8	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	155 983,6	155 983,6	0,0	152 732,9	152 732,9	0,0	3 250,7	3 250,7	0,0
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	6 247,7	6 247,7	0,0	3 182,5	3 182,5	0,0	3 065,2	3 065,2	0,0
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	577,8	577,8	0,0	519,8	519,8	0,0	58,0	58,0	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	11 684,8	11 684,8	0,0	6 522,5	6 522,5	0,0	5 162,3	5 162,3	0,0
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	6 260,4	6 260,4	0,0	6 195,2	6 195,2	0,0	65,2	65,2	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	71 206,1	71 206,1	0,0	70 697,7	70 697,7	0,0	508,4	508,4	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	8 012,2	8 012,2	0,0	8 012,2	8 012,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Административни разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо административни	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	(Проект за 2024 г.) (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	425 218,0	403 350,5	21 867,5	339 467,4	327 599,9	11 867,5	85 750,6	75 750,6	10 000,0
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижимо кутурно наследство	43 568,3	27 790,2	15 778,1	31 790,8	26 012,7	5 778,1	11 777,5	1 777,5	10 000,0
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижимо кутурно наследство“	21 060,7	5 310,7	15 750,0	10 828,0	5 078,0	5 750,0	10 232,7	232,7	10 000,0
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимо кутурно наследство и визуалните изкуства“	22 507,6	22 479,5	28,1	20 962,8	20 934,7	28,1	1 544,8	1 544,8	0,0
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	373 535,0	370 687,0	2 848,0	299 561,9	296 713,9	2 848,0	73 973,1	73 973,1	0,0
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	9 313,6	9 260,6	53,0	713,6	660,6	53,0	8 600,0	8 600,0	0,0
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	55 341,5	55 341,5	0,0	1 721,7	1 721,7	0,0	53 619,8	53 619,8	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	206 479,5	203 881,4	2 598,1	203 228,8	200 630,7	2 598,1	3 250,7	3 250,7	0,0
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	6 047,7	6 047,7	0,0	3 182,5	3 182,5	0,0	2 865,2	2 865,2	0,0
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	577,8	577,8	0,0	519,8	519,8	0,0	58,0	58,0	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	12 042,0	12 042,0	0,0	7 036,2	7 036,2	0,0	5 005,8	5 005,8	0,0
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	6 344,6	6 344,6	0,0	6 279,4	6 279,4	0,0	65,2	65,2	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	77 388,3	77 191,4	196,9	76 879,9	76 683,0	196,9	508,4	508,4	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	8 114,7	4 873,3	3 241,4	8 114,7	4 873,3	3 241,4	0,0	0,0	0,0

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Администрирани разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо администрирани	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	(Прогноза за 2025 г.) (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	435 404,7	413 537,2	21 867,5	346 946,2	335 078,7	11 867,5	88 458,5	78 458,5	10 000,0
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство	42 984,7	27 206,6	15 778,1	31 207,2	25 429,1	5 778,1	11 777,5	1 777,5	10 000,0
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижимото културно наследство“	20 982,5	5 232,5	15 750,0	10 749,8	4 999,8	5 750,0	10 232,7	232,7	10 000,0
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства“	22 002,2	21 974,1	28,1	20 457,4	20 429,3	28,1	1 544,8	1 544,8	0,0
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	384 097,1	381 249,1	2 848,0	307 416,1	304 568,1	2 848,0	76 681,0	76 681,0	0,0
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	9 313,6	9 260,6	53,0	713,6	660,6	53,0	8 600,0	8 600,0	0,0
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	57 901,5	57 901,5	0,0	1 721,7	1 721,7	0,0	56 179,8	56 179,8	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	206 948,0	204 349,9	2 598,1	203 697,3	201 099,2	2 598,1	3 250,7	3 250,7	0,0
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	6 047,7	6 047,7	0,0	3 182,5	3 182,5	0,0	2 865,2	2 865,2	0,0
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	577,8	577,8	0,0	519,8	519,8	0,0	58,0	58,0	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	12 536,3	12 536,3	0,0	7 382,6	7 382,6	0,0	5 153,7	5 153,7	0,0
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	6 344,6	6 344,6	0,0	6 279,4	6 279,4	0,0	65,2	65,2	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	84 427,6	84 230,7	196,9	83 919,2	83 722,3	196,9	508,4	508,4	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	8 322,9	5 081,5	3 241,4	8 322,9	5 081,5	3 241,4	0,0	0,0	0,0

Код	ОБЛАСТИ НА ПОЛИТИКИ/ФУНКЦИОНАЛНИ ОБЛАСТИ И БЮДЖЕТНИ ПРОГРАМИ	Консолидирани разходи			Ведомствени разходи			Администрирани разходи		
		Общо разходи	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо ведомствени	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС	Общо администрирани	По бюджета на ПРБ	По други бюджети и сметки за средства от ЕС
	(Прогноза за 2026 г.) (в хил. лева)									
1800.00.00	Общо разходи	443 155,8	421 288,3	21 867,5	353 132,3	341 264,8	11 867,5	90 023,5	80 023,5	10 000,0
1800.01.00	Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство	42 984,7	27 206,6	15 778,1	31 207,2	25 429,1	5 778,1	11 777,5	1 777,5	10 000,0
1800.01.01	Бюджетна програма „Опазване на недвижимото културно наследство“	20 982,5	5 232,5	15 750,0	10 749,8	4 999,8	5 750,0	10 232,7	232,7	10 000,0
1800.01.02	Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства“	22 002,2	21 974,1	28,1	20 457,4	20 429,3	28,1	1 544,8	1 544,8	0,0
1800.02.00	Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование	391 824,4	388 976,4	2 848,0	313 578,4	310 730,4	2 848,0	78 246,0	78 246,0	0,0
1800.02.01	Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	9 313,6	9 260,6	53,0	713,6	660,6	53,0	8 600,0	8 600,0	0,0
1800.02.02	Бюджетна програма „Филмово изкуство“	59 466,5	59 466,5	0,0	1 721,7	1 721,7	0,0	57 744,8	57 744,8	0,0
1800.02.03	Бюджетна програма „Сценични изкуства“	207 393,0	204 794,9	2 598,1	204 142,3	201 544,2	2 598,1	3 250,7	3 250,7	0,0
1800.02.04	Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания“	6 047,7	6 047,7	0,0	3 182,5	3 182,5	0,0	2 865,2	2 865,2	0,0
1800.02.05	Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права“	577,8	577,8	0,0	519,8	519,8	0,0	58,0	58,0	0,0
1800.02.06	Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“	12 536,3	12 536,3	0,0	7 382,6	7 382,6	0,0	5 153,7	5 153,7	0,0
1800.02.07	Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	6 344,6	6 344,6	0,0	6 279,4	6 279,4	0,0	65,2	65,2	0,0
1800.02.08	Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата“	90 144,9	89 948,0	196,9	89 636,5	89 439,6	196,9	508,4	508,4	0,0
1800.03.00	Бюджетна програма „Администрация“	8 346,7	5 105,3	3 241,4	8 346,7	5 105,3	3 241,4	0,0	0,0	0,0

Описание на финансирането на консолидираните разходи

Финансиране на консолидираните разходи, обхванати в програмния бюджет (хил. лв.)	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
Общо консолидирани разходи:	425 218,0	435 404,7	443 155,8
Общо разчетено финансиране:	425 218,0	435 404,7	443 155,8
Бюджет на ПРБ	403 350,5	413 537,2	421 288,3
Други бюджети и сметки за средства от ЕС, в т.ч. от:	21 867,5	21 867,5	21 867,5
• Централен бюджет, в т.ч.:	21 867,5	21 867,5	21 867,5
Капиталови разходи	21 867,5	21 867,5	21 867,5
• Сметки за средства от Европейския съюз (ССЕС на НФ и на ДФЗ)			
• Други програми и инициативи, по които Република България е страна-партньор, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз			
• Други програми и други донори по бюджета на ПРБ			
• Други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма			
• Други (в т.ч. и предоставените трансфери с положителен знак)			

II. ОПИСАНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ ПРОГРАМИ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВЕДОМСТВЕНИ И АДМИНИСТРИРАНИ РАЗХОДИ

1800.01.01 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „ОПАЗВАНЕ НА НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО“

ЦЕЛИ НА БЮДЖЕТНАТА ПРОГРАМА

Целите на бюджетната програма отговарят на приоритетите на бюджетната политика в областта на опазване на недвижимото културно наследство. Чрез проучване и анализ на резултатите от дейностите в сектора, са изведени проблемните области и са набелязани мерки за тяхното решаване, свързани с осигуряване на необходимото финансиране за подпомагане, провеждането на добре планирани и ефективни археологически проучвания, навременни консервационно-реставрационни дейности по недвижимите културни ценности и редовен мониторинг, с цел тяхното опазване и съхранение.

Бюджетната програма включва дейности, изпълнявани от дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“, НИНКН и държавни културни институти в областта на културното наследство, второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на културата.

ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ ПО ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВА СТОЙНОСТ				
1800.01.01.Бюджетна програма „ОПАЗВАНЕ НА НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО“ (класификационен код и наименование на бюджетната програма)	Целева стойност			
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1. Провеждане на редовни археологически проучвания и съпътстваща теренна консервация	Брой финансира ни проекти	106	107	108
2. Консервация и реставрация на недвижими културни ценности	Брой финансира ни проекти	45	46	47
3. Консервация и реставрация на археологически недвижими културни ценности	Брой финансира ни проекти	5	6	7

4. Дейности по мониторинг състоянието на недвижими културни ценности	Брой финансира ни проекти	3	3	3
5. Издадени заповеди за деклариране, предоставяне или актуализиране на статут на недвижими културни ценности	Брой	45	45	48
6. Национално участие във Венецианското биенале по архитектура	Брой	Подготовка	Участие	Подготовка

ВЪНШНИ ФАКТОРИ, КОИТО МОГАТ ДА ОКАЖАТ ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

Позитивни въздействия:

- Активизиране на участието в процеса на опазване на недвижимите културни ценности на държавните институти и собственици, концесионери и ползватели на недвижими културни ценности; органи на местната власт; централни ведомства; университети и научни институции; музеи; граждански сдружения; физически и юридически лица.

Негативни явления:

- Общ фактор, оказващ негативно въздействие върху опазването, консервацията и реставрацията на недвижими културни ценности, археологическите проучвания и теренната консервация, е ограниченото финансиране на тези дейности, както и липсата на кадрови ресурс и на ефективни механизми за рефинансиране на специализирани дейности по опазване от постъпленията от културен туризъм и другите културни индустрии, свързани с различните форми на ползване на недвижимото културно наследство.

- Основни фактори, които влияят неблагоприятно върху изготвянето на задания и планове за опазване и управление /ПОУ/ на недвижимите културни ценности, е финансирането и кадровият ресурс. Съществува сериозен недостиг на експерти, които да обезпечават тази дейност. Необходимо е провеждане на обучение по изработка на ПОУ, както за държавни служители, така и за специалисти по чл. 165 от ЗКН, членове на БНК на ИКОМОС, КАБ и др., както и създаване на условия за увеличаване на квалификацията и повишаване качеството на работа на всички участници в процесите по консервация, реставрация и опазване на недвижимото културно наследство.

- Негативно влияние върху обекти световно наследство, намиращи се на територията на Република България, оказва липсата на специализирани звена в отговорните институции - Министерство на културата и НИНКН, които да обезпечат тази дейност и да работят за опазване на световното наследство.

- Независимо от ежегодните изменения и допълнения по конкретни теми на Закона за културното наследство, приет през 2009 г., практиката по прилагането му и развитието на теорията на опазването налагат изготвянето на цялостен проект на ЗИД на ЗКН, както и актуализиране на подзаконовата нормативна уредба. Не са въведени разпоредби за извършване на оценки за въздействие върху недвижимото културно наследство, за условията и реда на тяхното изпълнение (обхват, обем, степен на намеса на проектите, които подлежат на оценка, изисквания към лицата, които ще я извършват). По отношение на двойната съгласувателна процедура по чл. 84 от ЗКН, липсата на установен ред с поднормативен акт е пропуск в законодателството и е довело до сложна, тежка и тромава съгласувателна процедура, което затруднява служителите от администрацията, възложители и инвеститори и влошава условията за опазване на недвижимото културно наследство (НКН).

ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЛИЧНОСТТА И КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ

- Данни от водения в Министерство на културата Регистър на музеите.
- Данни от собствени проучвания въз основа на информацията по проведените програми за финансиране и процедури по предоставяне на статут и териториалноустройствена защита.
- Данни от проучвания на Министерство на културата след проведени конкурсни сесии за финансиране на дейности по консервация и реставрация на недвижими културни ценности, теренни археологически проучвания и теренна консервация.

ПРЕДОСТАВЯНИ ПО ПРОГРАМАТА ПРОДУКТИ/УСЛУГИ

1. Методическо ръководство в областта на опазването на недвижимите културни ценности.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Усъвършенстване на законодателството в областта на недвижимото културно наследство.
- Усъвършенстване на подходите на управление на културните ценности чрез разширяване участието на професионалните и творческите организации, местните власти, бизнеса и гражданското общество при формирането на решения и реализирането на конкретни програми и проекти в процеса на развитие и финансиране на специализираните дейности по опазване.
- Оказване на методическо съдействие на музеи, органи на местната власт, университети, други институции и частни лица по отношение прилагането на нормативната уредба в областта на опазване на недвижимото културно наследство.

- Експертна и методическа дейност за защита на недвижимото културно наследство в процеса на устройствено планиране и инвестиционно проектиране и повишаване качеството на средата чрез неговото интегриране;

2. Ангажименти по чл. 14, т. 14 от Закона за културното наследство.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- В изпълнение на разпоредбите на чл. 14, т. 14 от Закона за културното наследство, министърът на културата упражнява правото на изключителна държавна и публична държавна собственост върху културните ценности. На основание на тази разпоредба е в ход процедура по актуването на недвижими културни ценности – публична държавна собственост. В частта ведомствени разходи по програмата за издръжка са предвидени разходи за финансиране на дейностите, свързани с управлението на тези имоти, а именно – текуща поддръжка, аварийно укрепване, консервация и реставрация и др.

3. Дигитализация на недвижимото културно наследство и създаване на публични регистри в НИНKH;

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Поддържане на Националния регистър на недвижимите културни ценности;
- Създаване и поддържане на архив на недвижимите културни ценности;

4. Опазване на недвижимото културно наследство.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Организиране на ежегодна сесия за предоставяне на целева финансова подкрепа за теренни археологически проучвания и теренна консервация и провеждането ѝ по утвърдени правила;
- Организиране на ежегодна сесия за предоставяне на целева финансова подкрепа в областта на консервацията и реставрацията на недвижимите културни ценности и провеждането ѝ по утвърдени правила;
- Стимулиране на дейностите, свързани с осъществяване на мониторинг и контрол на състоянието на недвижимите културни ценности от страна на всички участници в националната система на опазване;
- Дейности по предоставяне на статут, режими за опазване – териториален обхват и предписания за опазване, и осигуряване на териториалноустройствена защита на недвижимото културно наследство;
- Дейности по съгласуване на искания за намеси в защитени територии, инвестиционни проекти, издаване на разрешения за извършване на редовни археологически проучвания, контрол и др.;

- Дейности по изработване/възлагане на задания и проекти на планове за опазване и управление на недвижими културни ценности, вписани в Списъка на ЮНЕСКО за световното културно и природно наследство или в Индикативната листа на Република България и на археологическите резервати;

- Дейности по изготвяне на номинационни досиета за вписване в Списъка на световното наследство на: пещера „Магурата“ със скални рисунки от бронзовата епоха; сериен обект „Граници на римската империя – Дунавски Лимес в България“ – част от проекта „Граници на римската империя“; сериен обект „Царският некропол на тракийския град Севтополис – разширение на Казанлъшка тракийска гробница“; Тракийска гробница при с. Александрово.

- Дейности по актуализация на Индикативната листа на Република България на културните и природни ценности, включваща недвижими културни ценности, които държавата преценява като притежаващи потенциал за вписване в Списъка на световното наследство - попълване на актуални формуляри за включените вече в Индикативната листа недвижими културни ценности и подготовка за включване на нови обекти;

- Възлагане, изготвяне на предписания за опазване на всички архитектурно-строителни, художествени и археологически недвижими културни ценности в границите на обекта на световното наследство Старинен град Несебър и изготвяне на техническо ръководство за консервация, реставрация и рехабилитация на тези ценности. Провеждане на редовни археологически проучвания – подводни и на територията на обекта (Изисква се във връзка с изготвянето на проект на План за опазване и управление на Старинен град Несебър).

5. Дейности и инициативи, свързани с опазване, изучаване и популяризиране на недвижимото културно наследство в страната и чужбина

- Организиране на национално участие във Венецианското биенале по архитектура;
- Участието на България в сесиите на Комитета за световно наследство;
- Участие в ежегодните Национални археологически конференции, организирани от Националния археологически институт с музей при БАН, в сътрудничество с различни музеи в страната, чрез връчване на наградата „Златен грифон“ за научни постижения в областта на българската археологическа наука.

- Изплащане на членски внос към European Heritage Heads Forum;
- Плащане на доброволна вноска към ЮНЕСКО;
- Обучения по консервация и реставрация на недвижими културни ценности;

6. Планове за опазване и управление (ПОУ) съгласно Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство и Закона за културното наследство

Предвижда се възлагане изготвянето и актуализирането на задания и планове за опазване и управление на следните обекти недвижими културни ценности: „Тракийска гробница при с. Александрово“, „Пещера Магурата със скални рисунки от бронзовата епоха“, вписани в Индикативната листа на Р България и Боянската църква, вписана в Листата на световното наследство.

7. Планове за опазване и управление (ПОУ) за археологически резервати

Съгласно изискванията на националното законодателство, се предвижда възлагане изготвянето на ПОУ за археологически резерват „Сборяново“ и актуализиране на вече изготвени задания на археологически резерват „Антична и средновековна крепост „Калиакра“, община Каварна, област Добрич“ и „Ранносредновековен град Плиска, община Каспичан, област Шумен“.

8. Ангажиментите по опазване на обект световно наследство „Старинен град – Несебър“

От години страната ни полага усилия в стремежа да съхрани и управлява пълноценно културното наследство на Република България. Усилията са насочени и към по-ефикасно и пълноценно опазване на културните обекти на България с Изключителна Световна Стойност, какъвто е Старинен град Несебър. В тази връзка през 2022 г. се работи усилено по изпълнението на изискванията, поставени в Решение 44 на Комитета за Световно наследство от 2021 г., като предстои изработване на План за опазване и управление на „Старинен град Несебър“.

Необходимо е възлагане изготвянето на предписания за опазване на всички архитектурно-строителни, художествени и археологически недвижими културни ценности в границите на обекта на световното наследство Старинен град Несебър и изготвяне на техническо ръководство за консервация, реставрация и рехабилитация на тези ценности, План за опазване и управление.

Провеждането на редовни археологически проучвания – подводни и на територията на обекта, както и актуализиране на режимите за опазване на акваторията на Старинен град Несебър, се изискват във връзка с изготвянето на План за опазване и управление.

9. Връчване на награди „Златен грифон“ за научни постижения в областта на българската археологическа наука

Връчването от името на министъра на културата на наградата „Златен грифон“ за научни постижения в областта на българската археологическа наука се е превърнало в традиционно събитие в сътрудничество с различни музеи и културни институции в страната. Отличието се връчва, като номинациите се правят и от страна на гилдията. Във връзка с това, Д КНМИИ предлага да бъдат заложили средства за всяка от предстоящите три години, които

да се разходват за изработване на връчваните плакети и огърлия. Запазването традицията на наградата, която е израз на оценка и признание към професията, както от страна на археологическата гилдия, така и на държавата.

10. Изплащане на членски внос към European Heritage Heads Forum

Форумът обединява ръководители от държавни органи от европейските страни, отговорни за наследството (архитектурно, археологическо наследство и ландшафт). Обсъждат се тенденциите за развитие, държавните ангажименти, европейското законодателство и закрилата на наследството на европейско ниво и по какъв начин това е отразено на национално ниво. В края на 2022 г. беше изплатена доброволната членска вноска на България, с минималната стойност 500 евро. Отправена ни е покана за подновяване на годишната вноска във Форума на ръководителите на наследството в Европа за периода 2023-2025 г.

Предвид значението, което има форума за трансфера на опит и информация в областта на недвижимото културно наследство, **заплащането на минималния членски внос от 500 евро годишно** към организацията ще се включи в бюджета на Министерство на културата за следващите три години.

11. Вноска към ЮНЕСКО, включително и Фонда за опазване на подводното културно наследство

Годишният размер на доброволната вноска е **2 700 лв.**

Целесъобразно е да се участва с доброволни вноски и към **Фонда за опазване на подводното културно наследство, ЮНЕСКО**, тъй като целите на Конвенцията за опазване на подводното културно наследство (ратифицирана със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 10 септември 2003 г. - ДВ, бр. 84 от 2003 г., в сила от 2 януари 2009 г.) изразяват загрижеността на държавите - страни по Конвенцията към културното наследство, част от което са подводните културни богатства. Заплащането на доброволни вноски е по смисъла на чл. 2 от Конвенцията, според който, държавите - страни си сътрудничат в опазването на подводното културно наследство. За България евентуалната годишна вноска възлиза на **1 545 щатски долара (близо 2 600 лева)**, което представлява 1% от редовния годишен членски внос на България в бюджета на ЮНЕСКО.

12. Обучение по консервация и реставрация на недвижими културни ценности

Министерството на културата има дългогодишно споразумение с „Екол дьо Шайо“ /Център за архитектура и наследство „Екол дьо Шайо“/ в Париж за международна програма по опазване на недвижими културни ценности. Основна цел е да се повиши професионалната квалификация на местните архитекти, работещи в сферата на опазване на недвижимото културно наследство. В България курсът е организиран в първите си седем издания в

партньорство между Екол дьо Шайо и Националният институт за недвижимо културно наследство. Министерство на културата е оказвало подкрепа за провеждане на обучението.

През 2021 г. е подписано тристранно споразумение с продължителност четири години, между Министерство на културата на Република България, НИНКН и Екол дьо Шайо към Центъра за архитектура и наследство, с което могат да бъдат реализирани редица програми за сътрудничество, свързани със следните дейности:

- Обмен на преподаватели и студенти;
- Съвместни научно-изследователски дейности, участие в семинари;
- Обмен на научни и дидактически документи;
- Съвместни публикации;
- Създаване на транснационални проекти и дейности на сътрудничество и популяризиране на културните придобивки на страните;
- Организиране на дейности за създаване на съпричастност у широката публика по въпросите, свързани с опазването на недвижимото културно наследство.

В резултат на споразумението, Министерството на културата на Република България се задължава да осигурява ежегодно съфинансиране в размер на 15 000 евро за провеждането на „Курс за опазване на недвижимо културно наследство за архитектите“.

Предстоящ ангажимент във връзка с провеждане на курса е акредитиране на обучението на архитекти по културното наследство в България, което би позволило издаването на национално призната диплома.

Повишаване практическите и теоретични познания в областта на консервацията и реставрацията е важно условие за подобряване на цялостната политика по опазване на недвижимото културно наследство в България. Във връзка с това в бюджетната програма за опазване на недвижимото културно наследство, перо Издръжка, се предвиждат средства за провеждане на специализирано обучение съвместно с Екол дьо Шайо.

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

ОРГАНИЗАЦИОННО РАЗВИТИЕ И КАПАЦИТЕТ

Необходимостта от подобряване на дейността на НИНКН е широко коментирана и очаквана от българската общественост, от архитектурната и строителна гилдии. Задачите и задълженията на НИНКН произтичат от международните спогодби в областта на опазване на недвижимото културно наследство, ратифицирани от българския парламент, Закона за културното наследство, Закона за устройство на територията и свързаните с тях нормативни документи.

Слабости в работата на института са констатирани в одитни доклади на Сметна палата, в многобройни запитвания от Народното събрание, в писма на граждани. След направен анализ е констатирано, че одобряване на работата на НИНКН в рамките на сегашната му структура и щат е невъзможна. През последните 30 години НИПК-НИНКН е системно negliжиран, което е на практика е довело института до това му състояние.

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

А. Една от основните дейности на НИНКН и извършването на научно-изследователска дейност, свързана с издирване и изучаване на недвижимо културно наследство, последващо изготвяне на предварителни и заключителни оценки, мотивирани предложения за предоставяне на статут и определяне на режими за опазване на недвижимите културни ценности по ред разписан в ЗКН. Режимите на опазване на недвижимите културни ценности са законовата основа, на която стъпват процедурите по изготвяне и съгласуване на общите устройствени планове, подробните устройствени планове, техните изменения и всички инвестиционни инициативи, свързани с намеси в обекти недвижимите културни ценности или в тяхната среда.

Към настоящият момент в България са идентифицирани над 25 000 архитектурно-строителни, художествени, исторически и около 15 000 археологически обекта на недвижимо културно наследство, като трябва да се има предвид, че съществуват още няколко хиляди обекта, които все още не са идентифицирани и изучени, и които съответно не са защитени по реда на ЗКН. Имайки предвид осредненото време, необходимо за изготвяне на фиш за един обект, то за актуализиране на списъка, границите и предписанията за опазване на горепосочените 40 000 недвижими културни ценности ще са нужни минимум 80 000 човекодни.

Б. Друга основна дейност е издаването на становища по внесените за съгласуване преписки.

Първият проблем, свързан със съгласуването на преписки с инвестиционни намерения за намеси в НКЦ, произтича от установеното по-горе – граници и предписания за опазване, които не са завършени, липсват или са остарели, което на практика не предоставя необходимата законова защита на недвижимите културни ценности. Този проблем може да бъде отстранен едва след приключване на дейностите по т. А.

Вторият проблем е намаленият състав на служителите, изготвящи становища по внесените за съгласуване преписки.

В. Дейности, които изобщо не се извършват или се извършват спорадично.

За целите на правилното протичане на процеса по опазване на недвижимото културно-историческо наследство е необходимо да се създадат нови дирекции или нови отдели, които да осъществяват основни, но липсващи в момента дейности, каквито са:

- Осъществяване на постоянен мониторинг върху обектите световно наследство, художествените и археологическите обекти държавна собственост и др.
- Създаване на система за наблюдение в реално време на определени знакови и/или застрашени обекти.
- Оборудване на специализирана лаборатория.
- Осъществяване на постоянно медиаторство между института и общините, с цел подаване на своевременна информация за актуализирания списък, граници и предписания за опазване на НКЦ на съответните територии, която информация е основа за изготвяне на общинските стратегии за развитие, за изработване и актуализиране на общи устройствени и подробни устройствени планове. Тази информация следва да бъде предоставена на всички заинтересовани страни, собственици на недвижими културни ценности и участниците в инвестиционни инициативи.
- Осъществяване на специализирано обучение в областта на опазване на НКН, обмен на специалисти и опит с други държави, повишаване на квалификацията на експертите от института, реализиране на стажове в чужбина и др.
- Подаване на своевременна и на достъпен език информация към собствениците и ползвателите на НКЦ, свързана с техните права и задължения по експлоатация и поддръжка, както и възможностите за съфинансиране.
- Липса на регионални звена. Централизирането на института затруднява експертите в наблюдение състоянието на културното наследство на територията на страната. Това е свързано както със научно-изследователската, така и със съгласувателната дейност.

В резултат на анализите, които са направени е установено, че разписаните в ЗКН правомощия и задължения на Института не са обвързани и не отговарят на неговата структура и щат.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА НОВА СТРУКТУРА

Предложенията за нова структура на НИНКН са в резултат на описаните по-горе констатации и анализи, и могат бъдат групирани по следния начин:

А. Създаване на нови дирекции и отдели, които да отговорят на специфичните задачи, които института следва да изпълнява. Предлага се обособяване на регионални отдели, разположени на територията на страната. Децентрализацията се прави на базата на анализи, включващи наситеността на съответната територия с обекти НКЦ, наличието на експертен

потенциал, концентриран в съответните областни центрове, количеството преписки, постъпващи от съответната територия, застрашеността на културното наследство и др.

Б. Увеличаване на щата до необходимия минимум, при който института да може да функционира нормално.

В. Във връзка с реструктурирането, следва да се предложат и съответните законови и нормативни изменения.

НИНКН участва в провеждането на политиката на министерството по следните основни направления:

- Водене на Националния документален архив и Регистър на НКЦ, дигитализация на архивния фонд, изграждане на информационна система и електронен регистър, специализирано документиране и мониторинг;

- Провеждане на научноизследователска дейност по изучаване и предоставяне на статут и режими на опазване по реда на ЗКН на обектите на недвижимото културно наследство;

- Експертна и методическа дейност за защита на недвижимото културно наследство в процеса на устройствено планиране и инвестиционно проектиране и повишаване качеството на средата чрез неговото интегриране;

- Кадрова политика - повишаване експертизата на служителите на института, провеждане на обучителни курсове за привличане на нови кадри;

- Медийна политика, свързана с популяризиране на недвижимото културно наследство, приобщаване на все повече групи от населението към припознаване на недвижимото културно наследство като ценност, взаимодействие с НПО, свързани с процеса на опазване на наследството, взаимодействие с местните власти и с държавните институции.

Стратегическата цел на НИНКН е създаване и поддържане на ефективна система за опазване на недвижимото културно наследство на територията на Република България, както и изучаване на българското недвижимо културно наследство извън границите на страната.

Оперативни цели:

1. Извършване на структурна реформа, отговаряща на целите и задачите, които НИНКН следва да изпълнява. Реструктурирането на института следва да се извърши плавно, в рамките на тригодишен период.

2. Актуализиране на списъка на НКЦ, граници и режими в рамките на следващите 3-4 години, при взаимодействие с местните власти, университети, професионални организации и граждански сдружения.

3. Съдействие за приемане на стратегия за опазване на НКН и извършване на произтичащите от нея законодателни промени.

Полза/ефект за обществото от провежданата политика (не е приложимо за функционалните области) и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи в съответната функционална област

- Съхраняване на културната идентичност на отделните региони, чрез осигуряване на ефективна териториално-устройствена защита на недвижимото културно наследство за реализация на потенциала му, за устойчиво местно развитие и културен туризъм;

- Осигуряване на устойчиво управление на културните ценности и засилване ролята им като свързващ социален, териториален и икономически елемент при устройството на защитените територии на културното наследство;

- Оптимизиране на достъпа до културно наследство, включително чрез е-съдържание;

- Социализация на недвижимото културно наследство;

- С дигитализация на архива на недвижимите културни ценности, изграждането на информационна система, електронен регистър и публичен портал, специализирано документиране и мониторинг, ще се оптимизира експертната и методическата дейност за предоставяне на административни услуги на гражданите и бизнеса, провеждането на контрола и разрешителния режим и осигури достъпна информация и прозрачност на гражданското общество и активизиране на интереса към националното ни наследство.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката

- Народно събрание;
- Министерски съвет;
- Министерство на финансите;
- Министерство на вътрешните работи;
- Министерство на външните работи;
- Министерство на икономиката,
- Министерство на туризма;
- Министерство на регионалното развитие и благоустройство;
- Министерство на труда и социалната политика;
- Национално сдружение на общините в Република България;
- Агенция „Митници“; Гранична полиция;
- Прокуратура на Република България;
- Общини;
- Културни и научни институти;
- Неправителствени организации.

Показатели за полза/ефект и целеви стойности (не е приложимо за функционалните области)

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
<i>Ползи/ефекти:</i>		Целева стойност		
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1.Дигитализация на архива на недвижимите културни ценности	брой	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамбловое значение и за сведение,350 НКЦ	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамбловое значение и за сведение,550 НКЦ	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамбловое значение и за сведение,725 НКЦ
2.Подобряване на обслужването и осигуряване на прозрачност на дейността чрез електронен регистър на недвижимите културни ценности, специализирана информационна система и обслужване свързано с нея.	Брой въведени обекта	Въвеждане на обекти на недвижимото културно наследство, след провеждане на актуализация и по КKKP – 2000бр.	Въвеждане обекти на недвижимото културно наследство, след провеждане на актуализация и по КKKP –4000бр.	Въвеждане на обекти на недвижимото културно наследство- след провежда-не на актуализация и по КKKP - 4000бр.
3. Осигуряване на бързо и ефективно изпълнение на мониторинг и на проекти за консервация и реставрация на обектите и превенция на риска, чрез изграждане на 3D държавен дигитален архив на НКЦ – необходимо е съвременно техническо оборудване.	бр. документации	Изготвени 3D документации за 7 световните културни ценности в България	Изготвени 3D документации за 50 национални недвижими културни ценности	Изготвени 3D документации за 100 национални недвижими културни ценности
4.Увеличение на броя на обектите с актуализиран/предоставен траен статут на НКЦ, в изпълнение на териториални програми и по постъпили външни предложения, при осигурен за 2024, 2025 и 2026 г. административен капацитет и разкрити териториални звена на НИНКН.	бр. населени места в териториални програми бр. обекти	5 бр. 1000 бр.	10 бр. 2 000 бр.	15 бр. 2500 бр.

Цели на бюджетната програма

Оперативни цели:

- ✓ Извършване на структурна реформа, отговаряща на целите и задачите, които НИНКН следва да изпълнява. Преструктурирането на института следва да се извърши плавно, в рамките на тригодишен период.
- ✓ Актуализиране на списъка на НКЦ, граници и режими в рамките на следващите 3-4 години, при взаимодействие с местните власти, университети, професионални организации и граждански сдружения.
- ✓ Съдействие за приемане на стратегия за опазване на НКН и извършване на произтичащите от нея законодателни промени.

Целеви стойности по показателите за изпълнение

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ XXXX.XX.XX Бюджетна програма „Опазване на недвижимото.” (класификационен код и наименование на бюджетната програма)	Целева стойност			
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
Дигитализация на архива на недвижимите културни ценности,	бр	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамблово значение и за сведение.- 350	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамблово значение и за сведение.- 550	Дигитализация на част от архивния фонд на НКЦ с категории от местно, ансамблово значение и за сведение.- 725
Подобряване на обслужването и осигуряване на прозрачност на дейността чрез електронен регистър на недвижимите културни ценности, специализирана информационна система и обслужване свързано с нея.	Бр. въведени обекта	Въвеждане на обекти на недвижимото културно наследство, след провежда-не на актуализация и по КKKP – 2000бр.	Въвеждане обекти на недвижимото културно наследство, след провеждане на актуализация и по КKKP – 4000бр.	Въвеждане на обекти на недвижимото културно наследство- след провежда-не на актуализация и по КKKP - 4000бр.
Осигуряване на бързо и ефикасно изпълнение на мониторинг и на проекти за консервация и реставрация на обектите и превенция на риска, чрез изграждане на 3D държавен дигитален	бр. документации	Изготвени 3D документации за световните културни ценности в България -7	Изготвени 3D документации за 100 национални недвижими културни ценности	Изготвени 3D документации за 150 национални недвижими културни ценности

архив на НКЦ – необходимо е съвременно техническо оборудване.				
Увеличение на броя на обектите с актуализиран/предоставен траен статут на НКЦ, в изпълнение на териториални програми и по постъпили външни предложения, при осигурен за 2024, 2025 и 2026г. административен капацитет и разкрити териториални звена на НИНКН.	бр. населени места в териториални програми	5 бр.	10 бр.	15 бр.
	бр. обекти	1000 бр.	2 000 бр.	2500 бр.

ОРГАНИЗАЦИОННИ СТРУКТУРИ, УЧАСТВАЩИ В ПРОГРАМАТА

В програмата участва дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, Национален институт за недвижимо културно наследство, второстепенни разпоредители с бюджет.

ОТГОВОРНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Министърът на културата, ресорен заместник-министър, директор на дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, Главен директор на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ и директор на Национален институт за недвижимо културно наследство.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.01.01 Бюджетна програма „Опазване на недвижимото културно наследство”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	2 915,0	3 389,6	10 811,1	10 828,0	10 749,8	10 749,8
	Персонал	1 966,9	2 562,4	3 562,8	3 579,7	3 579,7	3 579,7
	Издръжка	564,4	713,4	1 498,3	1 498,3	1 420,1	1 420,1
	Капиталови разходи	383,7	113,8	5 750,0	5 750,0	5 750,0	5 750,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	2 612,0	3 339,8	10 811,1	5 078,0	4 999,8	4 999,8
	Персонал	1 942,0	2 560,5	3 562,8	3 579,7	3 579,7	3 579,7
	Издръжка	562,3	702,7	1 498,3	1 498,3	1 420,1	1 420,1
	Капиталови разходи	107,7	76,6	5 750,0			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	303,0	49,8	0,0	5 750,0	5 750,0	5 750,0
	Персонал	24,9	1,9				
	Издръжка	2,1	10,7				
	Капиталови разходи - Централен бюджет	276,0	37,2		5 750,0	5 750,0	5 750,0
	От тях за: *						
	ОП "Региони в растеж"	3,8	49,8				
	ОП "Добро управление"	299,2					
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	1 145,0	2 186,4	10 232,7	232,7	232,7	232,7
	Издръжка	32,5					
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности в областта на недвижимото културно наследство	6,0	8,9	6,7	6,7	6,7	6,7
	Субсидия за Национален дарителски фонд "13 века България"	226,0	241,0	226,0	226,0	226,0	226,0
	Консервационно-реставрационни работи за създаване и опазване на културните ценности - Закон за културното наследство	867,4	1 936,5	7 000,0			
	Теренни археологически проучвания и теренна консервация на недвижими археологически културни ценности - Закон за културното наследство	13,1		3 000,0			
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за средства от ЕС**	3 063,3	8 723,0	0,0	10 000,0	10 000,0	10 000,0
	Централен бюджет - капиталови разходи				10 000,0	10 000,0	10 000,0
	Теренни археологически проучвания и теренна консервация на недвижими археологически културни ценности - Закон за културното наследство	2 430,4	2 813,0				
	Консервационно-реставрационни работи за създаване и опазване на културните ценности - Закон за културното наследство	632,9	4 681,3				
	„Дигитализация на архива на недвижимите културни ценности от световно и национално значение, изграждане на специализирана информационна система, електронен регистър и публичен портал"		1 179,1				
	BG16RFOP001-3.001 „Обновяване и модернизация на Професионална гимназия по каменообработване – с. Кунино"		49,6				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	4 208,3	10 909,4	10 232,7	10 232,7	10 232,7	10 232,7
	Общо разходи по бюджета (I.+II.):	3 757,0	5 526,2	21 043,8	5 310,7	5 232,5	5 232,5
	Общо разходи (I.+II.+III.):	7 123,3	14 299,0	21 043,8	21 060,7	20 982,5	20 982,5
	Численост на патния персонал	79	80	94	114	114	202
	Численост на извънпатния персонал						

1800.01.02 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „ОПАЗВАНЕ И ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА”

ЦЕЛИ НА БЮДЖЕТНАТА ПРОГРАМА

Целите на бюджетната програма отговарят на приоритетите на бюджетната политика в областта на опазването и представянето на движимото културно наследство и визуалните изкуства. Чрез проучване и анализ на резултатите от дейностите в сектора, да се изведат проблемите и се набележат мерки за тяхното решаване, като се осигури необходимото финансиране за подпомагане на дейностите свързани с опазване и представяне на културното наследство.

Бюджетната програма включва дейности, изпълнявани от дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“, държавните културни институти в областта на културното наследство, второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на културата.

ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ ПО ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	Целева стойност			
1800.01.02Бюджетна програма „ОПАЗВАНЕ И ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА ” (класификационен код и наименование на бюджетната програма)				
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1 Дигитализация на движими културни ценности	Брой финансирани проекти	2	2	2
2. Консервация и реставрация на движими културни ценности	Брой финансирани проекти	6	7	8
3. Оборудване на фондохранилища	Брой финансирани проекти	10	12	14
4.Създаване или обновяване на постоянни експозиции, създаване на мобилни или временни изложби, оборудване за музейни експозиции	Брой финансирани проекти	8	9	10
6. Създаване на образователни програми, повишаване на достъпа до движимото културно наследство	Брой финансирани проекти	10	15	15
7. Подкрепа в областта на визуалните изкуства	Брой финансирани проекти	30	35	35

8. Закупуване на произведения на изкуството и движими културни ценности за попълване фондовете на музеите и художествените галерии	Брой финансирани проекти	20	23	27
9. Осигуряване на държавна гаранция за музейни изложби	Брой отпуснати държавни гаранции	4	4	4
10. Участие в организацията на национални или международни изложби с движими културни ценности от фондовете на музеите и художествените галерии в страната	Брой организирани изложби	4	4	4
11. Национално участие във Венецианското биенале по изкуство	Участие	1	0	1
15. Изложби и събития, реализирани в Галерия „Средец“ на МК	Брой	25	30	35

ВЪНШНИ ФАКТОРИ, КОИТО МОГАТ ДА ОКАЖАТ ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

Негативно влияние може да окаже:

- недостатъчно финансиране;
- практиката държавните гаранции да са задължителна част при организиране на международни изложби блокира част от оперативните средства за проекти. В случаите, когато тези средства се освобождават в края на годината те вече не могат **да** бъдат усвоени, въпреки че е констатирана необходимост от това;
- нормативни ограничения при предоставянето на средства за музейно оборудване и закупуване на произведения на изкуството за попълване фондовете на музеите и художествените галерии;
- форсмажорни обстоятелства – климатични, политически, военни, икономически, здравни или др. кризи.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЛИЧНОСТТА И КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ

- Данни от водения в Министерство на културата Регистър на музеите.
- Данни от проучвания на Министерство на културата за проведени образователни програми от музеи/художествени галерии.

ПРЕДОСТАВЯНИ ПО ПРОГРАМАТА ПРОДУКТИ/УСЛУГИ

1. Методическо ръководство на музеите и художествените галерии и обществените колекции във връзка с опазването и представянето на движимото културно наследство.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Организиране на национални методически срещи във връзка с опазването и представянето на движимото културно наследство, финансиране на културните институти, кадрова политика, взаимодействие с местната власт и неправителствения сектор и др.
- Усъвършенстване на законодателството в областта на движимото културно наследство.
- Съгласуване на устройствени правилници на общински, регионални и частни музеи.
- Съгласувателни процедури по реда на чл. 14, ал. 1, т.13 от Закона за културното наследство: съгласуване на заданията за проекти на музейни сгради, постоянните експозиции на музеите и художествените галерии условията за провеждане на конкурси за директори на регионални и общински музеи.
- Участие в комисиите по провеждане на конкурсите за директори на национални, регионални и общински музеи и художествени галерии.
- Оказване на методическа помощ на музеи и художествени галерии по прилагането на нормативната уредба.
- Създаване и поддържане на публични регистри.
- Провеждане на мониторинг и оценка на държавните културни институти в областта на културното наследство.

2. Финансиране на проекти на конкурсен принцип за подпомагане на дейности свързани с опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства, изграждане на образователни програми, повишаване на достъпа до движимото културно наследство и визуалните изкуства, закупуване на произведения на изкуството за попълване фондовете на музеите и художествените галерии.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Организиране на тематични сесии по утвърдени правила за финансиране на проекти в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства.
- Осигуряване на финансова подкрепа на проекти в областта на визуалните изкуства.

3. Представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства в страната и чужбина.

Дейности за предоставяне на продукта/услугата:

- Осигуряване на държавни гаранции за организиране на музейни изложби.
- Организиране на националното участие във Венецианското биенале по изкуство по утвърден статут.

- Организиране на национални или международни изложби.
- Представяне в галерия „Средец“ на Министерство на културата на значими изложби от български и чуждестранни автори и отбелязване на значими културни събития и годишнини.

4. Национална награда „Музейна образователна дейност“

Съгласно сключено през 2018 г. Споразумение за сътрудничество между Министерство на културата и Министерство на образованието и науката е учредена **Национална награда „Музейна образователна дейност“**. Наградата се присъжда за принос в популяризирането на културното наследство и изкуствата чрез създаване и въвеждане на музейни образователни програми. Провеждането на образователните програми в музеите и галериите спомага за повишаване мобилността на специалистите при провеждането на занятия, задълбочаване на сътрудничеството с образователните институции и развитието на културните организации като образователна среда. По отношение на образователната функция програмите допринасят за увеличаване на интереса по съответния предмет, повишаване на средния успех при училищните групи, участие в състезания, конкурси и олимпиади, спечелени отличия, проявяване на допълнителен интерес от страна на целевите групи извън проведените програми. Културните институти развиват дейности по съставяне и разпространение на каталози, учебници, брошури, работни тетрадки, пъзели, цветни карти, мобилни приложения, настолни игри и др., съобразени с потребностите, образователните планове и интересите на децата/учениците. Отчита се напредък в съвместната работа и използване на възможностите за надграждане на капацитети между музейните специалисти. Значителна част от музеите и галериите предвиждат занимания със семейства, възрастни, лица със специални образователни потребности, чужденци, хора с увреждания. Развива се подход за обхващане на различни и широки публики, съобразявайки се с конкретните потребности на групите, техните нужди и подходящите канали за представяне на информация. По този начин програмите създават и добавена стойност, служейки и като инструмент за интеграция и социално включване на уязвими групи. Отчита се висока социална и обществена значимост. Заражда се тенденция за устойчивост на образователната дейност. През 2021 г. са утвърдени изменения в Статута на Националната награда „Музейна образователна дейност“. Съобразно социалната и обществена значимост на наградите и размерът в различните категории е увеличен с 50%.

5. Министерството на културата осигурява средства за членски внос както следва:

- **ИКОМ** - основната мисия на Международния съвет на музеите към ЮНЕСКО /ИКОМ/ е работата в полза на обществото и неговото развитие чрез опазване и популяризиране на културното наследство. Министерството на културата заплаща членски внос на ИКОМ от 1998 г. Съгласно решение, прието на заседание на Колегиума на Министерство на културата от 17.03.2000 г. средствата за членския внос се планират ежегодно в бюджета на Министерство на културата в размер на вноската е **3 500 лв.**

- **БИС** - Българският институт за стандартизация (БИС) е националният орган за стандартизация в Република България, обществено-правна организация, в която членуват всички заинтересовани от дейността по стандартизация фирми, организации и институции. Министерството на културата е член със статут на активно участие с експерти в работата на технически комитет ТК-94 – Опазване на културното наследство **500 лв.**

- **ФИАФ** - България е член на Международната федерация от 1959. Участието спомага за обмен на дори практики по опазването, съхранението и представянето на филмовите архиви Международната федерация на филмовите архиви (International Federation of Film Archives, FIAF) ФИАФ, Разпореждане № 110 на Министерски съвет от 28.01.1959 г. – **1300 лв.**

- **АСЕ** - Асоциацията на синематеките в Европа (Association of European Cinémathèques, ACE) Единствената асоциация в рамките на ЕС, в която се обсъждат добрите практики в опазването на филмовите архиви в рамките на съюза – **1400 лв.**

ОРГАНИЗАЦИОННИ СТРУКТУРИ, УЧАСТВАЩИ В ПРОГРАМАТА

В програмата участва дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“, държавните музеи и художествени галерии, второстепенни разпоредители с бюджет.

ОТГОВОРНОСТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Министърът на културата, ресорен заместник-министър, директор на дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“ и главен директор на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата (в хил. лв.)

№	1800.01.02 Бюджетна програма „Опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	16 636,3	23 701,4	19 614,2	20 962,8	20 457,4	20 457,4
	Персонал	10 177,3	13 160,7	11 747,9	12 642,4	12 591,1	12 591,1
	Издръжка	5 214,8	6 913,1	7 838,2	8 292,3	7 838,2	7 838,2
	Капиталови разходи	1 244,2	3 627,6	28,1	28,1	28,1	28,1
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	16 498,9	23 506,4	19 614,2	20 934,7	20 429,3	20 429,3
	Персонал	10 043,8	12 973,9	11 747,9	12 642,4	12 591,1	12 591,1
	Издръжка	5 210,9	6 904,9	7 838,2	8 292,3	7 838,2	7 838,2
	Капиталови разходи	1 244,2	3 627,6	28,1			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	137,4	195,0	0,0	28,1	28,1	28,1
	Персонал	133,5	186,8				
	Издръжка	3,9	8,2				
	Капиталови разходи - Централен бюджет				28,1	28,1	28,1
	От тях за: *						
	1. Културно предприемачество, наследство и сътрудничество	137,4	195,0				
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	6,2	924,4	1 544,8	1 544,8	1 544,8	1 544,8
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности в областта на движимото културно наследство	1,6	0,3	4,8	4,8	4,8	4,8
	Издръжка						
	Субсидии за творчески проекти и други разходи в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства на основание ЗЗРК и ЗКН	4,5	7,2	1 540,0	1 540,0	1 540,0	1 540,0
	Субсидии за програми и проекти в областта на визуалните изкуства за подпомагане на частни културни организации и дейци на културата и изкуството, упражняващи свободни професии	0,1	916,9				
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за средства от ЕС**	647,1	2 085,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	Субсидии за творчески проекти и други разходи в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства на основание ЗЗРК и ЗКН	647,1	2 050,8				
	„Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“		34,3				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	653,3	3 009,5	1 544,8	1 544,8	1 544,8	1 544,8
	Общо разходи по бюджета (I.+II.):	16 505,1	24 430,8	21 159,0	22 479,5	21 974,1	21 974,1
	Общо разходи (I.+II.+III.):	17 289,6	26 710,9	21 159,0	22 507,6	22 002,2	22 002,2
	Численост на щатния персонал	492	493	517	522	522	522
	Численост на извънщатния персонал						

**1800.02.00 ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЪЗДАВАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА
СЪВРЕМЕННО ИЗКУСТВО В СТРАНАТА И В ЧУЖБИНА И ДОСТЪП ДО
КАЧЕСТВЕНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ**

1800.02.01 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „НАЦИОНАЛЕН ФОНД "КУЛТУРА“

Цели на бюджетната програма

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1: Подкрепа за създаването на културни продукти и осъществяването на културни инициативи.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2: Улесняване и стимулиране разпространението на културни продукти в страната и чужбина.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3: Създаване на условия за професионално развитие на българските творци.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4: Повишаване капацитета на културните оператори за създаването, реализирането и финансирането на културни проекти и инициативи.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5: Подкрепа на културния сектор за възстановяване след КОВИД кризата и постигане на устойчивост на културните организации.

Фондът е национален координатор на Бюро „Творческа Европа“ – България, и подпомага дейността на офис „Култура“.

През 2022 г. Националният фонд „Култура“ стартира реализацията на проект „Култура и творчески индустрии в България: изграждане на приобщаваща, международно конкурентна и устойчива екосистема“ с общ планиран ресурс от 96.8 млн. лева (79.7 млн. лева за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост и 17.1 млн. лева национално съфинансиране).

Полза/ефект за обществото от провежданата политика (не е приложимо за функционалните области) и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи в съответната функционална област:

1. Насърчаване на активното участие от страна на младото поколение български творци в културния живот на България;
2. Популяризиране на българската култура и изкуство в страната и чужбина;
3. Стимулиране на обмена на знания и опит по отношение на развитието на изкуствата и културната политика в национален и международен мащаб;

4. Насърчаване на междусекторни и межкултурни диалози с цел разнообразяване на съвременните форми на изкуството;
5. Стимулиране на многообразието на културния сектор в България;
6. Насърчаване на достъпа до качествено културно съдържание.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката:

- Министерство на културата;
- Министерство на външните работи;
- Министерство на туризма;
- Държавни, регионални и общински културни институти;
- Български институти в чужбина;
- НПО, работещи в областта на културата;
- представители на бизнес сектора и др.

Показатели за полза/ефект и целеви стойности (не е приложимо за функционалните области)

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ					
Ползи/ефекти:		Целева стойност			
Показатели за изпълнение	Мерна единица	2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1. Сценични изкуства	% *	18%	18%	20%	20%
2. Музика	%	18%	18%	20%	20%
3. Визуални изкуства	%	18%	18%	20%	20%
4. Литература	%	18%	18%	20%	20%
5. Екранни изкуства	%	18%	18%	20%	20%
6. Творческа Европа, подпрограма „Култура“, направление „Европейско сътрудничество“	%	10% **	10% **		

*За конкретните суми – разписаните в останалите приложения. Тук са посочени дяловете спрямо общо предполагаемия бюджет.

**Сумата се определя ежегодно според нуждите на бенефициентите на подпрограма „Култура“, направление „Европейско сътрудничество“ и информацията за нея се предоставя от Бюро „Творческа Европа“, България.

Националният фонд „Култура“ е българска организация на бюджетна издръжка към Министъра на културата, която подкрепя на национално ниво създаването, развитието и разпространението на българската култура и изкуство в страната и чужбина. Фондът е създаден

със Закона за закрила и развитие на културата и започва да функционира през 2000 г. В този смисъл мисията на Националния фонд „Култура“ следва да се определя като подпомагане на създаването, развитието и разпространението на българската култура и изкуство на местно, регионално, национално и международно ниво. Основните принципи на работата на Фонда са прозрачността и конкурсното начало на проектен принцип, като в конкурсите за финансово подпомагане от Националния фонд „Култура“ имат право на участие отделни творци, частни, общински и държавни културни организации.

Фондът е разпознат от държавата като основен инструмент, чрез който спешна и извънредна финансова помощ достига до най-уязвимите групи от културния сектор в периода 2020 – 2022 г. Като кризисна подкрепа в борбата с пандемията от ковид-19. С постановления на Министерския съвет за времето от три календарни години в организацията постъпват допълнително общо 68 007 250 лв. (за 2020 г. по ПМС №121/12.06.2020 г.: 2.2 млн. лв., по ПМС №177/31.07.2020 г.: 15 млн. лв.; за 2021 г. По ПМС №89/11.03.2021 г.: 4 267 250 лв., по ПМС №338/15.10.2021 г.: 16 540 000 лв.; за 2022 г. по ПМС №120/09.06.2022 г.: 30 млн. лв.) Многократното увеличаване на финансовите средства води и до повече програми, насочени към физически и юридически лица в сферата на културата. Справката за всички бенефициенти от 2022 г. е достъпна свободно на сайта на Фонда.

ИНДИКАТИВНА ПРОГРАМА ЗА 2024 г.

Индикативната програма на Националния фонд „Култура“ за 2024 г. предлага схема на график за провеждането на конкурсните сесии за финансиране на изкуствата по направления (вертикални приоритети), съобразно нуждите на културния сектор, дефинирани през аналитична обратна връзка на експертните комисии, участвали в оценката по разпределянето на средствата, предоставяни чрез Фонда, и Управителния съвет и Администрацията на Националния фонд „Култура“ през изминалите години, като се съобразява и с предстоящата дейност на Фонда до 2026 г. във връзка с Националния план за възстановяване и устойчивост. Трябва да се отбележи, че посочените процентни стойности и срокове в следващите две таблици са индикативни, т.е. не са обвързващи и не носят задължителен характер, а са ориентир за структуриране работата на Фонда. Управителният съвет на Националния фонд „Култура“ ги определя дефинитивно и в конкретика, след като утвърди условията и сроковете на всяка отделна програма.

ВЕРТИКАЛНИ ПРИОРИТЕТИ

През 2023 г. Националният фонд „Култура“ припознава нуждата от разделяне на регулярните програми по изкуства (сценични изкуства (*театър, танц, цирк, перформативни*

изкуства), музика, визуални изкуства (вкл. аудиовизуални), екранни изкуства и литература) с цел стимулиращ икономически ефект, по-точно адресиране на финансовото подпомагане и утвърждаване на качествена конкурентна среда според спецификите на сектор „Култура“. Това разделяне оформя вертикалните приоритети на регулярната програма на Националния фонд „Култура“ през 2023 г., като единствено направление „Визуални изкуства“ следва да се тълкува разширено (като визуални и аудиовизуални изкуства), за да може да се предложи и подкрепа за хибридни форми, които жанровете в съвременните творчески търсения предполагат и да се покриват дейности, непредвидени за финансиране от други публични (държавни и общински) донорски организации.

Всеки един от посочените вертикали разработва бюджет в процентно съотношение за всички включени в тях програми, част от които представляват константни хоризонтални стратегически оси на подкрепа, а други се фокусират върху специфични дейности.

Индикативната програма предвижда разпределението на средствата, които Националния фонд „Култура“ ще предоставя през 2024 г., в пропорция 1:1:1:1 според вертикалните приоритети (сценични изкуства, музика, визуални изкуства, екранни изкуства, литература). При изработването на Индикативната програма Екипът на Фонда се основава на натрупаната количествена информация от годишните отчети и аналитичната обратна връзка от страна на експертните комисии и Управителния съвет на Националния фонд „Култура“ в периода 2020 – 2023 г.

Емпиричните данни от горния период доказват потребността, че след проведените през последните три години регулярни и извънредни сесии на Фонда с фокус върху подкрепата и възстановяването на дейността на физическите и юридическите лица в сектор „Култура“, в своята Индикативна програма Националният фонд „Култура“ да акцентира върху три основни стратегически направления:

- **Създаване и разпространение на висококачествен професионален културен продукт;**
- **Децентрализация на българската култура и изкуство;**
- **Подкрепа на дебютанти и подпомагане в страната и чужбина на развитието на българските творци.**

Финансовата подкрепа през 2024 г. предлага ясна стратегия за периода 2024 – 2026 г. като синхронизиран процес с наднационално значение за развитието на българската култура едновременно на местно, регионално, национално и международно ниво чрез отграничаване

на специфичните типове бенефициенти по направления и хоризонтални оси на целенасочена, ефективна и ефикасна подкрепа.

ХОРИЗОНТАЛНИ ОСИ

Всеки един от вертикалните приоритети включва набор от програми, които изграждат визията за подкрепата на Националния фонд „Култура“ през 2024 г. в унисон с гореспоменатите три основни стратегически направления, като се базира на опита на Фонда през изминалите години и очертаните приоритети в развитието на сектора, артикулирани от неговите представители както на национално оперативное ниво, така и на строго експертно в лицето на Управителния съвет и Администрацията на Националния фонд „Култура“.

Периодът от 2020 до 2022 г. предлага богат изходен материал по отношение на проведените програми, по-устойчивия диалог със сектора, настъпилите промени в целите и задачите на конкурсните програми, както и на подобрената вътрешноорганизационна дейност, свързана с подаването, оценяването и последващото администриране на проектните кандидатури.

1. Създаване

- Устойчиви организации

Програмата подкрепя устойчиви организации. Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ за бенефициент може да достига 100 000 лв.

- Нови организации

Програмата подкрепя устойчиви организации. Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ за бенефициент може да достига 50 000 лв.

2. Мобилност и развитие

- В България

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ достига 2 000 лв. за индивидуални проекти и до 6 000 лв. за групови проекти.

- Извън България

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ достига 5 000 лв. за индивидуални проекти и до 20 000 лв. за групови проекти.

3. Дебюти

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ достига 20 000 лв.

Програмата допуска проектни предложения, предвиждащи дейност в сферата на екранните изкуства, което предполага по-големия процентен дял, описан в Таблица 1.

4. Социално ангажирани изкуства

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ достига 20 000 лв.

Програмата допуска проектни предложения, предвиждащи дейност в сферата на екранните изкуства, което предполага по-големия процентен дял, описан в Таблица 1.

5. Критика

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ за бенефициент може да достига 10 000 лв.

6. Любителско изкуство (във вертикал „Литература“ се подкрепя хоризонтал „Преводи“ вместо “Любителско изкуство”).

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ за бенефициент може да достига 20 000 лв.

7. Разпространение

Максималната финансова подкрепа от НФ „Култура“ за бенефициент може да достига 20 000 лв.

Сумите са предложени на база на данните в [Годишните отчети на Националния фонд „Култура“](#) за периода 2020-2022 г., в които се наблюдава категорично и многократно нарастване в бюджета на Националния фонд „Култура“.

ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ПОДКРЕПА НА ПРОЕКТИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА И ЕКСПЕРТНА ПОДКРЕПА НА КУЛТУРНИЯ СЕКТОР

Реализиране на стратегически дейности, анализи и проучвания за предоставяне на информационна и експертна подкрепа на културния сектор.

1. Идентификация, избор и анализ на ключови национални и регионални стратегически документи и присъствието на културата в тях.
2. Анализ на последни актуални европейски документи.
3. Анализ на конкретни представителни случаи с оглед извличане на аргументи за социални и икономически ефекти от изкуствата и културата.
4. Изготвяне на препоръки за нов начин на присъствие на културата в национални и регионални стратегически документи и оперативни програми.
5. Реализиране на социологически проучвания и проекти за събиране и анализиране на статистическа информация за културния сектор.
6. Повишаване на капацитета на общини, културни институции и неправителствени организации за разработване на културни политики, програми и проекти.

Бюро „Творческа Европа“

„Творческа Европа“ е програма на Европейския съюз, която подкрепя културния, творческия и аудиовизуалния сектор. От 2021 г. до 2027 г. програмата разполага с 2,44 милиарда евро за подкрепа на проекти, с цел достигане до нови публики, насърчаване на обмена на умения и знания и укрепването на капацитета на културните и творческите организации.

Основните цели на програма „Творческа Европа“ са:

- да засили артистичното и културното сътрудничество на европейско ниво;
- да насърчи на конкурентоспособността, иновациите и устойчивостта на европейския аудиовизуален сектор;
- да насърчи създаването на иновационни междусекторни проекти;
- да насърчи повишаването на медийната грамотност;
- да изгради независима и плуралистична среда за свободна и качествена журналистика.

Екипът на Бюро „Творческа Европа“ България предоставя актуална информация за условията, критериите и финансовите възможности на програмата.

Бюрото популяризира програмата, като организира различни информационни събития и обучения, участва в международни, национални и регионални конференции и събития. Бюрото се ангажира да поддържа актуални интернет страница и активни профили в социалните медии и изпраща електронен бюлетин до всички свои контакти.

Бюрото разполага с два офиса – офис „Култура“ в Национален Фонд Култура и „МЕДИА“ в Националния филмов център в София.

Подпрограма „Култура“ подкрепя проекти в сферата на културата, творчеството и културното наследство, които насърчават сътрудничеството между организации, активни в следните области:

визуални изкуства
фотография
танц
театър
пърформанс
музика
културно наследство
архитектура
дизайн
цирк
фестивали
мода
литература
мултидисциплинарни проекти

Отговорност за изпълнението на програмата

- Отговорността за изпълнение на заложените в документи планови дейности се носи от Националния фонд „Култура“

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.02.01 Бюджетна програма „Национален фонд „Култура“	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	463,5	1 000,3	712,8	713,6	713,6	713,6
	Персонал	345,2	674,6	520,0	520,8	520,8	520,8
	Издръжка	91,5	267,9	139,8	139,8	139,8	139,8
	Капиталови разходи	26,8	57,8	53,0	53,0	53,0	53,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	410,0	881,2	712,8	660,6	660,6	660,6
	Персонал	292,4	583,2	520,0	520,8	520,8	520,8
	Издръжка	90,8	242,2	139,8	139,8	139,8	139,8
	Капиталови разходи	26,8	55,8	53,0			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	53,5	119,1	0,0	53,0	53,0	53,0
	Персонал	52,8	91,4				
	Издръжка	0,7	25,7				
	Капиталови разходи - Централен бюджет		2,0		53,0	53,0	53,0
	От тях за: *						
	1. Програма "Творческа Европа"	53,5	119,0				
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	22 814,9	33 568,8	8 400,0	8 600,0	8 600,0	8 600,0
	Персонал	464,8	651,9				
	Издръжка		64,7				
	Субсидии за творчески проекти и други разходи за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на основание ЗЗРК	15 649,6	25 704,2	8 400,0	8 600,0	8 600,0	8 600,0
	Субсидии за програми и проекти за подпомагане на дейци на културата и изкуството, упражняващи свободни професии	6 700,5	7 148,0				
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за средства от ЕС**	1 278,8	3 242,4	0,0	0,0	0,0	0,0
	Субсидии за творчески проекти и други разходи за създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата и за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на основание ЗЗРК	1 278,8	3 225,7				
	програма „Творческа Европа“		16,7				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	24 093,7	36 811,2	8 400,0	8 600,0	8 600,0	8 600,0
	Общо разходи по бюджета (I.+II.):	23 224,9	34 450,0	9 112,8	9 260,6	9 260,6	9 260,6
	Общо разходи (I.+II.+III.):	24 557,2	37 811,5	9 112,8	9 313,6	9 313,6	9 313,6
	Численост на патния персонал	4	10	11	13	13	11
	Численост на извънпатния персонал						

1800.02.02 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „ФИЛМОВО ИЗКУСТВО“

Цели на бюджетната програма

- Подпомагане създаването на конкурентно способни български игрални, документални и анимационни филми, разпространението и международното промоциране на българското кино;
- Разширяване на възможностите за дебют на млади автори във филмовия процес и на зрителската аудитория на българските филми

Обосновка към бюджетната прогноза:

Бюджетна прогноза за реализиране на творчески проекти в областта на филмовото изкуство, изготвена по изискванията на чл.17, ал.1, ал.4, т.1 от Закона за филмовата индустрия (ДВ, бр.18/02.03.2021г.), според който се предвижда субсидия от държавния бюджет не по-малка от сумата на средностатистическите бюджети за 12 пълнометражни игрални, 22 пълнометражни документални филма и 250 минути анимация.

1. Творчески проекти

1.1. Бюджетна прогноза за реализиране на творчески проекти в областта на филмовото изкуство, изготвена по изискванията на чл.17, ал.1, ал.4, т.1 от Закона за филмовата индустрия (ДВ, бр.18/02.03.2021г.), според който се предвижда субсидия от държавния бюджет не по-малка от сумата на средностатистическите бюджети за 12 пълнометражни игрални, 22 пълнометражни документални филма и 250 минути анимация.

Предложение за субсидия по бюджет 2024 (чл.17, ал.4, т.1 на ЗИДЗФИ, ДВ, бр.18/02.03.2021г.)

	Средностат. бюджет	Кол-во	Общо /лв/
Игрален филм	1 970 135	<u>12</u>	23 641 620
Документален филм	163 048	<u>22</u>	3 587 056

Анимационно кино	14 212	<u>250</u>	3 553 000
Всичко субсидия:			30 781 676

Бюджетната прогноза **по т.1.1.1.** във връзка с чл.17, ал.3, т.1 и ал.4, т.1 – годишен размер на средствата по схема по чл.26, ал.1, т.1 на ЗФИ – производство на филми:

2024 26 164 000 лв.

Бюджетната прогноза **по т.1.1.2.** във връзка с чл.17, ал.3, т.2 и ал.4, т.2 – годишен размер на средствата по схема по чл.26, ал.1, т.2 на ЗФИ – възстановяване на разходи:

2024 20 095 300 лв.

Бюджетната прогноза **по т.1.1.3.** във връзка с чл.17, ал.3, т.3, 4 и 5 и ал.4, т.3 – годишен размер на средствата по схема по чл.26, ал.1, т.3, 4 и 5 на ЗФИ – разпространение на филми; фестивали и културни прояви; промоция и показ на филми:

2024 4 617 000 лв.

Бюджетната прогноза **по т.1.1.4.** във връзка с чл.17, ал.3, т.6 и ал.4, т.4 – годишен размер на средствата по схема по чл.26, ал.1, т.6 на ЗФИ – производство на сериали:

2024 2 445 700 лв.

Бюджетната прогноза **по т.1.1.** във връзка с чл.17, ал.3 и ал.4 – годишен размер на средствата по схеми по чл.26, ал.1 на ЗФИ:

2024 53 322 000 лв.

Предложението към проекто-бюджета за 2024-2026г. е изготвено на основата на средностатистическите бюджети по данни за 2022 г. (сложна година във връзка с обявената от СЗО пандемична обстановка в световен мащаб, породена от коронавирус COVID-19 и приетите от държавите мерки за ограничаване и неразпространение на коронавирус COVID-19, политическата и икономическата обстановка в страната и чужбина, в рамките на която беше синхронизирано българското законодателство спрямо европейското и ръста на производство на филмовия процес, който беше забавен по обективни причини) като предвидените

стойностите за 2024г., 2025г. и 2026г. са съобразени изпълнението на стратегическите и оперативни цели и приоритети на ИА НФЦ, определени и залегнали в ЗФИ и предвижданията за темпа на инфлация и специфични показатели за филмовата индустрия, както и предвижданията за значително нарастване на международните копродукции в светлината на новоприетата от Съвета на Европа - Европейска конвенция за кинематографска копродукция. Това води до по-благоприятни условия за подкрепа на продукции от страните с нисък производствен капацитет.

От 2005г., когато влезе в сила Законът за филмовата индустрия, е констатирана стабилност на разходите за документални и анимационни филми. По тази причина за сумата на субсидията е определяща средната стойност за създаване на игрален филм. Промяната на средния бюджет за игрален филм през 2022 г., който формира 76,8% (т.1.1.1.) относителен дял в общата сума на субсидията, се дължи на следните причини, които не се отразяват в инфлационните индекси на НСИ:

1. постоянно нарастване на цените на ел. енергия и горивата (особено дизел, с което работят тежкотоварните коли и агрегат за осветление) през последните години, а транспортните разходи съставят средно 6% от бюджета;

2. увеличение на възнагражденията на основния творчески състав, формирано на база минимална работна заплата за страната през годината, влизането на РБългария в Европейския съюз позволи увеличение на броя на копродукциите с българско участие, което наложи доближаването на възнагражденията за положен труд, съобразени с европейските стандарти във филмовата индустрия.

3. увеличение на възнагражденията на помощните технически лица в продукциите (осветители, кранисти, фартисти, асистенти, реквизитори, организатори, гардеробиери, гримьори, сценаристи) поради увеличени брой чужди продукции на услуги. Тези специалисти се наемат на пазарен принцип и не е възможна драстична разлика в заплащането им за работа във филмови проекти, финансирани от ИА НФЦ. Средното увеличение на тези разходи е между 25% и 56% за различните специалности;

4. увеличение на наемните цени на монтажна техника поради въвеждане на нови технологии;

Особено важно обстоятелство от стратегическо значение е фактът, че поради ограничения лимит на средства за филмопроизводство за периода 1996 - 2001, българските филми съзнателно ограничаваха постановъчните си възможности. Снимаха се камерни филми, с беден декор и костюм, почти без специални ефекти, което снижава художественото им качество и ги поставя в неравностойно положение спрямо чуждите филми. През този период не са създадени филми, пресъздаващи условна реалност (историческа или приказна), с

динамично действие и масови сцени. Желанията и амбицията на авторите да обогатят жанрово и сюжетно филмите си неминуемо рефлектират в производствената им стойност. Нашето кино продължава да получава международно и национално признание. Продължават да печелят награди и филмите, създадени в предишните години. Множеството участия, получени награди и отличия от международни фестивали на български филми, доказва ефективността на избраната стратегия за развитие на българското кино. Въпреки малкото на брой премиерни български филми, които са прожектирани в киносалоните наред с касови американски филми, нашето кино продължава да получава национално признание чрез интереса на зрителите към българското кино спрямо предходните години преди влизането в сила на ЗФИ. Въпреки спада в броя на зрителите в сравнение с предходните години, когато бяха разпространени в кината едни от най-гледаните филми („Мисия Лондон”, „Love.net”, „Тилт” и др.), нивото на гледаемост остава сравнително добро. Филмите продължават своето разпространение в киносалоните на страната. Това е доказателство, че мероприятията за подпомагане достъпа на българските филми до киносалоните дават плодове и отговарят на интереса на зрителите, който беше изгубен през годините на прехода след драстичното затваряне на киносалоните.

През 2025г. и 2026г. е предвидено нарастване на субсидията, като се има предвид инфлационният процес и тенденцията на доближаване на бюджета на български игрален филм до нискобюджетните европейски филми.

По-значителното национално финансиране по прогноза предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни до 50 на сто от общия им брой (3-4 игрални и 6-8 документални филма ежегодно). Разширяването на интеграцията с европейски кинематографии ще допринесе за издигане художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

Целеви стойности по показателите за изпълнение

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ		Целева стойност			
„1800.02.02 Бюджетна програма „Филмово изкуство”					
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.	
1. Създадени игрални, документални и анимационни филми	Брой филми	42	47	47	
2. Дебютни филми	Брой филми	8	10	10	
3. Международни копродукции с българско участие	Брой филми	9	10	10	
4. Подкрепени български филми за разпространение	Брой филми	24	26	26	

5. Реализирани форми на информационна политика за пропаганда на българската култура	Брой	32	35	35
6. Участие на български творци в международни проекти и прояви	Брой участия	60	60	60
7. Зрители в киносалони	Брой зрители	120000	140000	140000
8. Чуждестранни продукции с възстановени разходи на територията на РБългария	Брой филми	6	6	6
9. Създадени сериали	Брой филми	4	4	4

Външни фактори, които могат да оказват въздействие върху постигането на целите на програмата

Позитивни въздействия:

- Стабилизиране на пазарните цени на услуги за филмопроизводството в страната
- Стабилизиране на инфлационния процес у нас и европейските страни
- Приемане на антимонополно законодателство за създаване на потенциална конкуренция, което да разшири възможностите за разпространението на български и европейски филми в киносалоните
- Промени в Закона за меценатството и в Закона за радиото и телевизията за привличане на инвестиции във филмопроизводството
- Разширяване възможностите за достъп до европейски фондове и програми

Негативни явления:

- Пазарната структура в областта на разпространението и кинопоказа, която ограничава ефективната конкуренция и присъствие на български филми в киносалоните
- Влияние на неблагоприятни инфлационни процеси
- Намаленото финансиране по бюджета на ИА НФЦ

Информация за наличността и качеството на данните

- Собствена информация на ИА НФЦ за показателите по т.1-6 и статистически данни от разпространителите на български филми, представени съгласно чл.42 на ЗФИ

Предоставяни по програмата продукти/услуги (ведомствени разходни параграфи)

- Разработване на политика за стабилизиране на филмовия процес;
- Обективна и прозрачна конкурсна процедура при селекцията на филмови проекти;
- Създаване на устойчив механизъм за навлизане на млади автори във филмовия процес;
- Въвеждане на устойчиви механизми и практики за международна промоция на новите български филми
- Разработване на политика за стабилизиране на филмовия процес;
- Обективна и прозрачна конкурсна процедура при селекцията на филмови проекти;

- Създаване на устойчив механизъм за навлизане на млади автори във филмовия процес;
- Въвеждане на устойчиви механизми и практики за международна промоция на новите български филми

Организационни структури, участващи в програмата

- Изпълнителна агенция "Национален филмов център"

Отговорност за изпълнението на програмата

- Изпълнителният директор на ИА НФЦ, ресорният зам. министър

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

№	1800.02.02 Бюджетна програма „Филмово изкуство”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	976 978	1 741 915	1 721 000	1 721 700	1 721 700	1 721 700
	Персонал	495 509	970 862	996 700	997 400	997 400	997 400
	Издръжка	481 469	746 169	724 300	724 300	724 300	724 300
	Капиталови разходи	0	24 884	0	0	0	0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	956 702	1 639 462	1 721 000	1 721 700	1 721 700	1 721 700
	Персонал	475 233	905 295	996 700	997 400	997 400	997 400
	Издръжка	481 469	709 283	724 300	724 300	724 300	724 300
	Капиталови разходи		24 884				
2	Ведомствени разходи по други бюджети и	20 276	102 453	0	0	0	0
	Персонал	20 276	65 567				
	Издръжка		36 886				
	Капиталови разходи						
	От тях за: *						
	1.Програма "Творческа Европа"	20 276	102 453				
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюдж	22 189 500	-569 702	44 297 800	53 619 800	56 179 800	57 744 800
	Разходи за членски внос в областта на филмовото изкуство (Европейски фонд "Евроимаж" и Европейска аудиовизуална обсерватория)	297 800	310 595	297 800	297 800	297 800	297 800
	Субсидия за творчески проекти - за създаване и разпространение на български филми и копродукции с българско участие на основание ЗФИ	13 891 700	-880 297	44 000 000	53 322 000	55 882 000	57 447 000
	в т. ч.:						
	Субсидия за творчески проекти - за създаване и разпространение на български филми и копродукции с българско участие на основание ЗФИ (Схеми по чл.26, ал.1, т.1, т.3, т.4 и т.5)				30 781 000	32 000 000	32 600 000
	Субсидия за схема за държавна помощ за проекти за възстановяване на разходи за производство на филми на основание на ЗФИ (Схема по чл.26, ал.1, т.2)				20 095 300	21 000 000	21 500 000
	Субсидия за схема за държавна помощ за проекти за създаване на сериали на основание на ЗФИ (Схема по чл.26, ал.1, т.1, т.6)				2 445 700	2 882 000	3 347 000
	Субсидии по схема за държавна помощ за възстановяване на разходи за производство на филми на основание ЗФИ	8 000 000					
III.	Администрирани разходни параграфи по други	0	0	0	0	0	0
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	22 189 500	-569 702	44 297 800	53 619 800	56 179 800	57 744 800
	Общо разходи по бюджета (I.1+II.):	23 146 202	1 069 760	46 018 800	55 341 500	57 901 500	59 466 500
	Общо разходи (I.+II.+III.):	23 166 478	1 172 213	46 018 800	55 341 500	57 901 500	59 466 500
	Численост на щатния персонал	12	13	13	22	22	22
	Численост на извънщатния персонал						

Визия на програмата

Делегираните бюджети в системата на сценичните изкуства се прилага от 2011 година. Последните две години, пандемията от COVID 19 и предприетите мерки в областта на сценичните изкуства с въвеждането на допълнителен компонент за ограничена дейност, заедно с 10 годишния период на прилагане на делегирани бюджети в сценичните изкуства е достатъчно основание за предприемане на действия за анализ и оценка, за да бъде подобрен модела на финансиране в системата на държавните културни институти в областта на сценичните изкуства.

Функционирането на мрежата на културните институти в областта на сценичните изкуства, осигуряването на ефективно управление на процесите в тях, многообразието на предлаганите продукти и все по-широкия достъп на аудиторията до художествения продукт са основни за формирането и изпълнението на политиката. Важен аспект при развитието на политиката е реализиране на партньорски проекти по-добра координация с местните власти и, както и ефективно използване на разпространителската мрежа.

През следващия тригодишен период, след анализа и оценката на системата, ще се подобри начина на финансиране в системата като ще бъдат изработени механизми за ефективен мониторинг на дейността им.

Предоставянето на финансова подкрепа на конкурсен принцип е дейност от изключителна важност за изпълнението на стратегическата цел за стимулирането на жанровото многообразие в областта на сценичните изкуства. Фокусът върху частните културни организации допринася за постигане на едни от основните цели - равнопоставеност на субектите в областта на сценичните изкуства и създаването на конкурентна среда. Развитието на културните процеси в България и тяхното синхронизиране с европейските практики чрез увеличение на заложените средства по програмата в следващия тригодишен ще допринесе за културното и жанрово многообразие.

Усъвършенстване и модернизирание на учебната база и бита на учениците в средните училища по изкуствата и културата.

Насърчаване и подпомагане творческото израстване на деца с изявени дарби в областта на изкуствата и културата.

Цели на бюджетната програма

Съвременният модел на сценичните изкуства е постоянен и динамичен процес в мрежа от сценични институти с добре развит мениджмънт за производството и разпространението на сценичния – театрален, музикален и танцов продукт. Създаденият в сценичната лаборатория на театъра, на музикалния или танцовия институт спектакъл е естетически и духовен продукт, насочен към зрителската аудитория. Реализираният високо художествен спектакъл търси широк диалог в публичното пространство - от детската до зрялата публика. Осигурява му се все по-широк достъп и разпространение - от най-развитите градски центрове до най-отдалечените региони.

Развитието и непрекъснатото усъвършенстване на мениджмънта в държавните културни институти в областта на сценичните изкуства е съобразено с динамиката на сектора и променящите се условия на средата.

Действащата система за финансиране е ориентирана към постигане на конкретни и измерими резултати от дейността на сценичните институти, към повишаване на прозрачността и ефективността при финансирането и прилагането на ясни и предсказуеми критерии за това. Системата подпомага и процеса на пазарното им ориентиране. В резултат се постига по-голямо многообразие на предлаганите продукти, увеличаване на броя на зрителите, усъвършенстване на мениджмънта и осигуряване на все по-широк достъп на аудиторията до художествения продукт. При анализа на зрителския ресурс през изтеклия период беше отчетен ръст в по-големите сценични институти, което поставя изключително тежкия проблем с недостатъчните бюджетни средства за разплащане по определените в Методиката за финансиране условия и стандарти. Резултатът от този анализ доведе до по-усъвършенстван модел на финансиране при запазване предимствата на делегираните бюджети, регламентирани в Закона за закрила и развитие на културата. Утвърден беше нов показател за стандартите, базиран на реалните приходи от билети, диференциран според спецификата на отделни групи културни институти. Поради това важен акцент през следващия тригодишен период ще бъде полагане на усилия за оптимизиране на начина на финансиране на отделните сценични институти и за непрекъснат мониторинг на дейността им.

Полза/ефект за обществото от провежданата политика (не е приложимо за функционалните области) и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи в съответната функционална област

Дирекция „Сценични изкуства и художествено образование“ активно участва в изпълнението на политиката в областта на създаването и популяризирането на съвременното изкуство в страната и чужбина чрез многообразната дейност на държавните културни институти в областта на сценичните изкуства и програмите за подкрепа на частните сценични

организации. Създаването на висококачествени художествени произведения в областта на сценичните изкуства и разширяването на достъпа на аудиториите тях са в приоритетите както по отношение на държавните сценични институти, така и на частните сценични организации. Вниманието за изпълнението им от частните организации е заложено в критериите за оценка на проектните предложения, с които кандидатстват на сесиите за подкрепа в дирекцията. Ползата/ефектът за обществото се измерва с качеството на одобрените проекти, а именно това е и гаранцията, че до обществото ще достигнат творчески продукти с високи художествени и възпитателни качества. Факт е, че последните обявени сесии насочват фокуса си към съвременното изкуство. Участието на творци от цял свят в програмите на държавните културни институти и подкрепата на проекти, в които взимат участие такива творци допринася за популяризирането на българското изкуство и българските творци.

Ежегодно Министерството на културата подкрепя фестивали и събития, включени в културния календар по няколко програми. В програмата за фестивали и значими национални събития в областта на културата се подкрепят устойчиви и важни събития с национален и международен характер, които формират националната културната визия и развиват българската култура.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката

- Творческите организации;
- Неправителствения сектор;
- Професионални културни институти;
- Образователни институти;

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
<i>Ползи/ефекти:</i>		Целева стойност		
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1.Театрални представления и музикални спектакли и концерти	Брой представления	14 700	14 700	15 000
2. Посетители сценични спектакли и концерти общо, в т.ч. и за целите на методиката	Брой посетители	2 200 000	2 200 000	2 300 000
3 Субсидии за творчески проекти в областта на сценичните изкуства	Брой проекти	170	180	180
4.Субсидии за творчески проекти в областта на сценичните изкуства	лв.	3 150 000	3 300 000	3 500 000

1. Индикатори за брой представления в областта на театъра, музиката и танца (т.1 в таблицата) са във връзка с поставената цел - Създаване на съпричастност с постиженията на съвременната култура и изкуствата

През 2022 г. държавните сценични институти продължават да осъществяват дейността си при условията на чл. 23а от Закона за закрила и развитие на културата. С Постановление № 318 от 07 октомври 2021 г. и последвалото ново Постановление № 364 от 09.11.2022 г. бе продължено предоставянето на допълнителен компонент за ограничена дейност в размер на brutните трудови възнаграждения и за начисляване на дължимите осигурителни вноски до 31.12.2022 г. и субсидията за осъществяване на дейности в областта на сценичните изкуства, преизчислена по реда на методиката по чл. 23а, ал. 2 от Закона за закрила и развитие на културата. По този начин се осигури стабилност на системата на държавните културни институти в областта на сценичните изкуства. *През 2022 г. са реализирани 11 070 спектакли и концерти от държавните културни институти в сравнение с 8 506 през 2021 г. В проценти съответно 2022 г. спрямо 2021- г. спектаклите са се увеличили с 30.14 %.* Само за първото шестмесечие на 2023 г. броят на представленията възлиза на 7 152.

С възвръщането към нормалните условия на работа обстановка след пандемията държавните културни институти в областта на сценичните изкуства успяха да повишат своите количествени показатели.

2. Индикаторите за публики в областта на сценичните изкуства (т.2 от таблицата) отчитат достъпа на зрителски аудитории до сценичен продукт.

Броят на зрителите е за 2022 г. 1 556 900 в сравнение с 789 358 за изминалата 2021 г. А само за първото шестмесечие на 2023 г. 1 113 760 . По отношение на разширяване достъпа до култура всяка година реперотарните планове на институтите включват нови заглавия, предназначени за покриване диапазона от зрителски интереси, осъществяват се турнета до крайни и отдалечени населени места – Малко Търново, Петрич, Сандански и др., които са в териториалния обсег на институтите. За този период бяха реализирани нови премиери в областта на театралното и нови концерти в областта на музикалното изкуство надхвърлящи броят им за 2021 г. Турнетата в страната бяха също са увеличени с излизането от постковидната ситуация. Друг важен фактор в изпълнението на залегналата стратегическа цел е работата на институтите с училищата по сключеното Споразумение между Министерството на културата и Министерството на образованието и науката. Редица театрални и музикални институти предоставиха възможност за посещение на спектакли и концерти, свързани с изучавания учебен материал в сферата на образованието.

3. Индикаторите за субсидии на творчески проекти (т. 3 и т.4 от таблицата) отразяват подкрепата на Министерство на културата за творчески проекти и събития в областта на сценичните изкуства.

През 2023 година те са в размер на 2 400 000 лв. През 2023 г. са проведени 5 сесии, като разпределените средства по тях са в размер на 1 399 855 лв., с които ще бъдат финансирани над 109 проекта. Предстои провеждането на още 4 сесии. Ежегодно организациите, подаващи проекти в сесиите в областта на сценичните изкуства, които се обявяват от Министерство на културата се увеличават. Наблюдава се и неколккратно нарастване на разходите за производството или разпространението на сценични произведения поради пандемията и кризата.

Финансирането на проектен принцип в областта на сценичните изкуства е единствения начин за подкрепа на частни културни организации с дейност в областта на изкуствата и увеличаването на средствата по програмата ще даде възможност за по-цялостна подкрепа на подаваните проекти. Поради липса на достатъчно средства по програмата до сега проектите се финансират частично, като се намалява техния бюджет поради недостиг на средства. Това в повечето случаи се оказва недостатъчно за реализацията на проектите, тъй като и за тези организации важат същите проблеми, свързани с оскъпяването на материалите, последица от динамичните инфлационни процеси, увеличаването на цените на наемите на залите, предвидени за сценичната им реализация и др., както при ДКИ.

Външни фактори, които могат да оказват въздействие върху постигането на целите на програмата

Позитивни въздействия:

- Увеличаване на публиката в залите;
- Стабилизиране на пазарните цени на билетите;
- Разширяване възможностите за достъп до финансиране на проектен принцип.

Негативни явления:

- Влияние на неблагоприятни инфлационни процеси;
- Недофинансирането бюджета за сценични изкуства.

По тази бюджетна програма се осигуряват средствата за дейността на всички 51 държавни културни институти в областта на сценичните изкуства. През последните години средствата по програмата нарастват и тази тенденция следва да продължи.

Пандемията от КОВИД 19 показва, че при такива ситуации липсват институционални механизми за защита на институтите, отговорни за провеждането на държавната политика в

сферата на сценичните изкуства. Държавата успя, чрез въведения допълнителен компонент, посредством който от началото на пандемията през 2020 г. до 31.12.2022 г. се осигуряваха възнагражденията и осигуровките на заетите в системата, да осигури спокойствие и да запази всички държавни културни институти. Все пак тази криза показва, че може да се мисли за разпределяне на средствата по бюджетна програма „Сценични изкуства“, не само с единния разходен стандарт, но и чрез допълнителен компонент. В контекста на кризата с горивата би могло да се мисли и за компонент, който да осигурява финансиране на режимните разходи на институтите.

Тези констатации водят до необходимост от предприемане на действия за:

1. Увеличаване на единните разходни стандарти за всеки вид институт, като тези с национално значение бъдат с отделен единен разходен стандарт;

2. Да бъдат предвидени различни допълнителни компоненти, които да бъдат включвани при формиране на субсидията на държаните културни институти при непредвидени обстоятелства като пандемии, за справяне с последствията от им кризи като тази с горивата. Такива извънредни обстоятелства оказват влияние най-вече на населението, което е и публиката на ДКИ.

3. За справяне с последиците от Ковид през 2023 г. ще спомогне и увеличаването на единния разходен стандарт, който за последен път е увеличен през 2019 г. с 0.50 лв.. С Постановление № 88 на Министерски съвет от 1 юни 2023 г. се прие увеличаване на единните разходни стандарти, което да влезе в сила от 1 октомври 2023 г. Увеличението на единния разходен стандарт за всеки вид институт с размера на инфлационния процент ще доведе до справяне с тези проблеми, ще даде възможност за увеличение на заплатите на творческия и технически персонал и най-вече до реализирането на висококачествен творчески продукт.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.02.03 Бюджетна програма „Сценични изкуства”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	126 192,3	174 618,7	152 732,9	203 228,8	203 697,3	204 142,3
	Персонал	97 663,7	126 061,2	111 976,0	121 411,9	121 880,4	122 325,4
	Издръжка	25 074,6	42 219,2	38 158,8	79 218,8	79 218,8	79 218,8
	Капиталови разходи	3 454,0	6 338,3	2 598,1	2 598,1	2 598,1	2 598,1
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	126 137,1	174 370,5	152 732,9	200 630,7	201 099,2	201 544,2
	Персонал	97 651,9	125 995,1	111 976,0	121 411,9	121 880,4	122 325,4
	Издръжка	25 031,2	42 108,6	38 158,8	79 218,8	79 218,8	79 218,8
	Капиталови разходи	3 454,0	6 266,8	2 598,1			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	55,2	248,2	0,0	2 598,1	2 598,1	2 598,1
	Персонал	11,8	66,1				
	Издръжка	43,4	110,6				
	Капиталови разходи - централен бюджет		71,5		2 598,1	2 598,1	2 598,1
	От тях за: *						
	Програма "Еразъм +"	19,6	70,0				
	Програма за териториално сътрудничество INTERREGV-A България – Румъния 2014-2020	35,6					
	Културно предприемачество, наследство и сътрудничество		178,2				
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	948,1	1 809,0	3 250,7	3 250,7	3 250,7	3 250,7
	Издръжка						
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности в областта на сценичните изкуства	0,7	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7
	Субсидии за творчески проекти и други разходи за финансово подпомагане създаването и разпространението на сценични произведения на основание ЗЗРК	1 027,7	1 808,1	3 250,0	3 250,0	3 250,0	3 250,0
	Субсидии за програми и проекти в областта на съвременните сценични изкуства за подпомагане на частни културни организации	-80,3					
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за сред	25,0	46,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	Субсидии за творчески проекти и други разходи за финансово подпомагане създаването и разпространението на сценични произведения на основание ЗЗРК	25,0	50,4				
	Програма за териториално сътрудничество INTERREGV-A България – Румъния 2014-2020		-4,1				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	973,1	1 855,3	3 250,7	3 250,7	3 250,7	3 250,7
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	127 085,2	176 179,5	155 983,6	203 881,4	204 349,9	204 794,9
	Общо разходи (I.+II.+III.):	127 165,4	176 474,0	155 983,6	206 479,5	206 948,0	207 393,0
	Численост на штатния персонал	4 773	4 859	4 611	4 611	4 611	4 611
	Численост на извънштатния персонал						

Цели на програмата

- ✚ Стимулиране, закрила и подкрепа на фестивалите с доказана и безспорна културна и художествена стойност чрез подобряване на планирането, координирането им с други подобни дейности, утвърждаване на техния престиж като важна част от националната идентичност, осъществяване на активен международен диалог и популяризирането на националните достижения у нас и по света.
- ✚ Съхраняване на традициите и многообразието на българската култура и изкуства, както и поощряване на новаторските търсения и авангардните творчески идеи;
- ✚ Създаване на условия за подпомагане на културните инициативи по региони, отбелязване на значими годишнини, методически срещи и конференции, насочени към извършване на цялостен анализ за развитието на регионалната културна политика по места;

Предоставяни по програмата продукти/услуги

- ✚ Популяризиране на културата и изкуствата чрез фестивалите сред различни обществени групи, образователни инициативи и дейности, насочени към включване на групи в неравностойно положение с цел култивиране на лични и обществени добродетели, свързани творчески решения, уважение към традицията и откритост към новите тенденции в културата и изкуствата, интелектуални усилия, сплотеност и по-добри умения за работа в екип, межкултурна толерантност.
- ✚ Създаване на система за наблюдение, оценка на качеството, анализи и дълготрайни ползи на съществуващите фестивали като основа на целенасочени и аргументирани политики.
- ✚ Създаване на адекватен капацитет на фестивалите чрез подпомагане на творческите дейности, културните индустрии и изпълнителското изкуство в цялото многообразие от стилове, направления и богато наследство, както и интегрирането на успешни практики в модела на управление.
- ✚ Активно включване на фестивалите в иновативни инициативи, включително и със средствата и възможностите на съвременните комуникационни технологии.

Основни дейности:

- Създаване на публичен регистър и календар на фестивалите.
- Подпомагане на творчеството в различни видове изкуства чрез фестивалите.

- Създаване на система за наблюдение на качеството на фестивалите..
- Насърчаване на художествената критика чрез участието ѝ във фестивалите.
- Участие на фестивалите в инициативи, насочени към хора в неравностойно положение и етнически малцинства.

Анализът на фестивалите и големите национални събития, които се провеждат в България и се подкрепят от министерството на културата, също показва разширяване в мащабите, свързано с повишен интерес от страна на публиката и творците. Тъй като фестивалите са пространства за срещи и културен обмен, се забелязва тенденция на все по-сериозни амбиции за международни колаборации, участия, включвания в творчески мрежи. За разширяване на достъпа до публиките до най-доброто от европейската и световната сцена са необходими все повече възможности за обмен на информация и финансова подкрепа от програмите за финансиране на Министерството на културата. Значимите фестивали и международни събития са и форма на разпространение на българската култура в световен мащаб.

Програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания”	Мерна единица	План 2024г.	План 2025	План 2026
А	Б	1	2	2
1. Подкрепени фестивали, изложби, събития и чествания с международно и национално значение	Брой	70	100	140

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата
(в хил. лв.)

№	1800.02.04 Бюджетна програма „Фестивали, конкурси, събития и чествания”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	0,0	0,0	3 182,5	3 182,5	3 182,5	3 182,5
	Персонал	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Издръжка	0,0	0,0	3 182,5	3 182,5	3 182,5	3 182,5
	Капиталови разходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	0,0	0,0	3 182,5	3 182,5	3 182,5	3 182,5
	Персонал						
	Издръжка			3 182,5	3 182,5	3 182,5	3 182,5
	Капиталови разходи						
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Персонал						
	Издръжка						
	Капиталови разходи						
	От тях за: *						
	1.....						
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на П	1 100,1	3 808,4	3 065,2	2 865,2	2 865,2	2 865,2
	Субсидии и други разходи за фестивали, конкурси, събития и чествания	1 100,1	3 808,4	3 065,2	2 865,2	2 865,2	2 865,2
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за средства от ЕС**	217,1	1 356,9	0,0	0,0	0,0	0,0
	Субсидии и други разходи за фестивали, конкурси, събития и чествания	217,1	1 356,9				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	1 317,2	5 165,3	3 065,2	2 865,2	2 865,2	2 865,2
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	1 100,1	3 808,4	6 247,7	6 047,7	6 047,7	6 047,7
	Общо разходи (I.+II.+III.):	1 317,2	5 165,3	6 247,7	6 047,7	6 047,7	6 047,7
	Численост на щатния персонал						
	Численост на извънщатния персонал						

1800.02.05 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „АВТОРСКО ПРАВО И СРОДНИТЕ МУ ПРАВА“

Анализът на изпълнението на системата и структурата на дирекция „Авторско право и сродните му права“ налагат заключението, че звеното не е осигурено с човешки ресурси за изпълнение на съществени функции. Като сериозна се отчита липсата на капацитет за участие на Република България в работата на международните организации в сферата на Авторското право, което освен пропуснати ползи, се явява и репутационен проблем за страната. Допълнителен експертен капацитет следва да се предвиди и за анализ и одит на дейността на организациите за колективно управление на права, с оглед системната важност на този тип

организации за функционирането на средата при уреждането на авторското право и сродните му права. Компетентността на дирекцията за разработване на проекти на нормативни актове в областта следва да се укрепи и с оглед извършването на анализи на средата, предварителни и последващи оценки на въздействието. Капацитетът за анализи следва да се счита за съществен и с оглед организацията на работа на Съвета за защита на интелектуалната собственост, чийто председател е министърът на културата.

Капацитетът за извършване на авторскоправни и компютърни експертизи следва да се подсили, в т.ч. с оглед предизвикателствата на средата и в частност все по-масовите нарушения в интернет среда, които следва да се установяват в рамките на административнонаказателните производства по Закона за авторското право и сродните му права.

Отчита се, също така, рискът от концентрацията на експертиза в отделни служители, което застрашава успешното изпълнение на дейността при пенсиониране, продължителна нетрудоспособност или напускане на съответния служител.

Визия за развитието

Високата икономическа зависимост на правоносителите от ефективната пазарна реализация на творческия продукт; новите начини на дигитално възпроизвеждане, разпространение и използване на съдържание; изводите за слаба плътност при уреждането на права за определени начини на използване на закриляни обекти на авторското право и сродните му права, както и предизвикателствата пред правоприлагането, предполагат комплексни мерки за постигане на стабилно и балансирано законодателство, отчитащо интересите на правоносиители и ползватели, в интерес на обезпечаването на културното възпроизводство, с ясни, пълни и непротиворечиви текстове, отговарящи на авторско-правната доктрина и ангажиментите на България, произтичащи от членството в ЕС и присъединяването към международни договори.

В ход е планирането и провеждането на ключова реформа, свързана с преразглеждане на мястото на административното наказване в защитата на авторското право и сродните му права в България. Ревизия на системата на административното наказване по Закона за авторското право и сродните му права, свързана със силно ограничаване на обхвата на осъществяваното от Министерството на културата наказване по административен ред, ще позволи ефективната защита на „частните права“ на автори и други правоносиители от страна на регистрираните организации за колективно управление на права без участие на административен орган. Ограничаването на участието на държавата в този контрол ще освободи административен капацитет за упражняване на дейности в обхвата на изключителните правомощия на министъра на културата – законотворчество, участие на

България в работата на международните организации в сферата на авторското право, провеждането на политики в областта. Необходимо е да се отстранят всички пречки организациите за колективно управление на права да осъществяват ефективна защита на управляваните от тях права, като генералната превенция се измести от административния надзор към колективната авторско-правна защита, осъществявана по гражданскоправен път.

Визията за повишаването на равнището на уреждане на авторски и сродни права е свързана с намирането на „системни решения“, които да заменят упражняването на контрол с незаобиколими механизми на присъща за съответната група ползватели регулации, осигуряващи ефективното спазване на правилата от страна на всички пазарни участници.

Като съществено се отчита постигането на добра информираност сред ползвателите по отношение на принципите и начините на уреждане на правата, както и борба за преодоляване на нагласите към неуредено използване;

Стратегическа и оперативни цели

Стратегическа цел на политиката по защита на авторските и сродните им права от гледна точка на участието на Министерство на културата, е адаптирането на законовата рамка, с оглед улесняването на колективната гражданскоправна защита. До реализиране на тези цели ангажимент на администрацията продължава да бъде борбата с масовите нарушения и със системните нарушители, както и ефективно възпрепятстване на неразрешено използване на закриляни обекти в интернет-среда.

Успешното изпълнение на поставените цели би довело и до преработване на обществените нагласи към неразрешено използване на закриляните обекти и постигането на по-благоприятна икономическа среда за създаване и потребление на творчески и културен продукт. Очаква се реализирането на стратегията за преразглеждане на административното наказване по ЗАПСП да освободи ресурс за изпълнение на дейностите от изключителна компетентност на министъра на културата, сред които и контрол върху извършаването на дейност от страна на регистрираните организации за колективно управление на права.

Необходимо е търсенето системен подход, който да замени упражняването на контрол при публичното изпълнение на музика с нови правила в действащата нормативна уредба, осигуряващи ефективното спазване на правилата от страна на всички пазарни участници. Решения ще бъдат търсени в нормативната уредба в сферата на туризма.

Цел на политиката е и постигането на прозрачност и по-добра отчетност на публичната администрация в лицето на дирекция „Авторско право и сродните му права“, яснота и обоснованост на политиките по контрол, както и политика на информиране на

заинтересованите лица относно техните задължения, с оглед законосъобразното използване на закриляни обекти на авторското право и сродните му права.

С изменение на Устройствения правилник на Министерството на културата от м. октомври 2019 г., дирекция „Авторско право и сродните му права“ бе натоварена да осъществява дейностите по събиране и обработка на декларациите по чл. 7а, ал. 3 и чл. 7б, ал. 1 от Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (ЗЗДПДПОРДМУ), да поддържа публичния регистър по чл. 7в, ал. 1 от закона и да организира образуването и провеждането на административнонаказателните производства и преписки за нарушения по ЗЗДПДПОРДМУ. В тази връзка, сред целите на контролната дейност на дирекцията влиза и правоприлагането по този закон.

Въпреки че са включени във функционалната характеристика на ресорната дирекция, изпълняваща бюджетната програма „Гарантиране закрилата на интелектуалната собственост“, функциите по ЗЗДПДПОРДМУ са несвойствени както за дирекция „Авторско право и сродните му права“, така и за Министерството на културата като орган на изпълнителната власт, като следва да се търсят начини за прехвърляне на правомощията за регулация в полето на медиите към независимия специализиран орган, който регулира медийните услуги в България – Съветът за електронни медии, чийто капацитет да бъде укрепен.

Полза/ефект за обществото от провежданата политика (не е приложимо за функционалните области) и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи в съответната функционална област

Успешното реализиране на политиките в областта на закрилата на интелектуалната собственост и в частност на авторското право и сродните му права, ще постигне общо подобряване на средата за творческа дейност. Перспективата за реализиране на имуществените права на правоносителите на пазар с по-висока степен на закрила на техните права, ще стимулира създателите на творчески продукт. Контролът върху дейността на организациите за колективно управление на права ще повиши доверието в тяхната дейност и ще гарантира интересите на правоносителите.

Конкретни решения по отношение на дисбалансите в отношенията между правоносиители и ползватели ще осигури и идентифицира конкретни проблемни области, в които следва да се концентрират усилия за възстановяване на законосъобразното използване на закриляни обекти на авторското право и сродните му права.

По отношение на вменените през 2018 г. правомощията на Министерството на културата по Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за

обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги, целта на законодателя беше да се постигне разкриване на действителните собственици на платформите за информирание, с оглед въздействието им върху обществеността. Друга цел беше постигането на максимална прозрачност на медийния пазар и свеждане до минимум на възможностите за манипулиране на общественото мнение благодарение на безвъзмездно корпоративно или друго финансиране.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката

Реализирането на стратегията предполага поддържането и задълбочаването на ключови партньорства с други държавни органи и неправителствения сектор.

Естествен партньор на Министерството на културата в публичния сектор са институциите – пряко ангажирани в закрилата на интелектуалната собственост, а именно органите на МВР и Прокуратурата на Република България, с оглед правомощията им във връзка с възпрепятстването на престъпленията срещу интелектуалната собственост.

Ключови за Министерството на културата са партньорствата с организациите за колективно управление на права, с неправителствените организации на заинтересованата индустрия и с такива, чиято дейност е насочена към борба с нарушенията на ЗАПСП и престъпленията срещу интелектуалната собственост.

Организационни структури, участващи в програмата

Дирекция „Авторско право и сродните му права” – МК.

Отговорност за изпълнението на програмата

Ресорен зам.-министър, дирекция „Авторско право и сродните му права”.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.02.05 Бюджетна програма „Авторско право и сродните му права”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	479,8	556,0	519,8	519,8	519,8	519,8
	Персонал	407,4	542,6	326,8	326,8	326,8	326,8
	Издръжка	72,4	13,4	193,0	193,0	193,0	193,0
	Капиталови разходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	479,8	556,0	519,8	519,8	519,8	519,8
	Персонал	407,4	542,6	326,8	326,8	326,8	326,8
	Издръжка	72,4	13,4	193,0	193,0	193,0	193,0
	Капиталови разходи						
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Персонал						
	Издръжка						
	Капиталови разходи						
	От тях за: *						
	1.....						
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ:	59,7	63,6	58,0	58,0	58,0	58,0
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности - Световна организация за интелектуална собственост	59,7	63,6	58,0	58,0	58,0	58,0
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	59,7	63,6	58,0	58,0	58,0	58,0
	Общо разходи по бюджета (I.+II.):	539,5	619,6	577,8	577,8	577,8	577,8
	Общо разходи (I.+II.+III.):	539,5	619,6	577,8	577,8	577,8	577,8
	Численост на щатния персонал	10	10	10	10	10	
	Численост на извънщатния персонал						

1800.02.06 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „ПОДПОМАГАНЕ РАЗВИТИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА И ИЗКУСТВА, НА БЪЛГАРСКИЯ КНИЖЕН СЕКТОР, БИБЛИОТЕКИ И ЧИТАЛИЩА”

Цели на бюджетната програма

Програмата реализира политиката на Министерството на културата в сферата на българското книгоиздаване, библиотечната дейност, читалищното дело и опазването на нематериалното културно наследство. Чрез нея се предоставят средства за разширяване на дейността на читалищата и библиотеките, за подпомагане на книгоиздаването, за подкрепа на

инициативи за опазване на нематериалното културно наследство. Изпълнението на програмата осигурява по-висококачествен продукт и услуги за обществото, предоставяни от библиотеките и читалищата.

Бюджетната програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища” се управлява от специализираната администрация на Министерството на културата – дирекция „Международно сътрудничество, европейски програми и регионални дейности“, отдел „Регионални дейности“.

Визия за развитието и приоритети на политиката

Визията на политиката за развитие на секторите включва следните измерения:

- Подкрепа на творците в областта на литературата, културната мисия на книгоиздаването, чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света;
- Подобряване на условията за развитие и утвърждаване на обществените библиотеки като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно-информационно обслужване на широк кръг потребители;
- Подобряване на условията за развитие на народните читалища като културни центрове, за разширяване на достъпа на гражданите до културни продукти, участие в културния живот и развитие на творческия потенциал;
- Подобряване на условията за опазване на нематериалното културно наследство.

В проектното предложение е предвидено увеличение на субсидиите за творчески проекти в областта на литературата, библиотечното дело, любителското изкуство и опазването на нематериалното културно наследство.

При разработване на бюджетната прогноза е предвидено увеличение на натуралните показатели на делегираните от държавата дейности във функция „Култура, спорт, почивно дело и религиозни дейности“, прилагани за библиотеките и читалищата. Новите стандарти са съобразени със сериозното повишаване на цените на горивата и разходите за издръжка, нарастването на цените на книгите и периодичните издания, необходимостта от развиване на информационните технологии, поскъпването на консумативите за издръжка на сградите.

В обхвата на секторната политика са предвидени средства за финансиране на юридически лица с нестопанска цел. Субсидията е поименно за Регионалния център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО и за Съюза на народните читалища.

Съдържанието на визията на политиката кореспондира с целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и конкретно Приоритет 13 „Култура, наследство и туризъм, който включва дейности за:

- предоставяне на допълнителни публични и алтернативни средства;
- подобряване на инфраструктурата на читалищата и библиотеките;
- разработване и прилагане на ефективни механизми за партньорство и координация с общините за реализиране на културната политика в областта на библиотеките, читалищата, работата с различни маргинализирани общности, регионалната културна политика;
- създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията;
- утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство;
- активирането на дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

Реализирането на целите в съответната област на политиката се изпълнява от дирекция „Международно сътрудничество, европейски програми и регионални дейности“, отдел „Регионални дейности“, като изпълнението се осъществява чрез финансиране на програми от бюджета на Министерството на културата и от централния бюджет.

Прогноза по бюджетни програми

За периода 2024-2026 г. ще бъде запазена финансовата подкрепа за съхраняване на националното самосъзнание, култура и традиции.

Бюджетната прогнозна за 2024-2026 г. е изготвена на база показатели за изпълнението на Програма 8: „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“, представена по подпрограми:

1. Програми за финансиране на проектни предложения в областта на литературното наследство, книгоиздаването и библиотеките, проекти и инициативи включени в Националния културен календар.

1.1. Програма „Помощ за книгата“

Програмата е с обществена значимост за насърчаване и развитие на творческия потенциал на писатели и изследователи в областта на книжовното наследство и на съвременната литература. Приоритет е издаването на литературно-художествени

произведения, ориентирани към деца и юноши и свързани с тяхното образование и художествено-естетическо възпитание.

През 2023 г. бюджетът на програмата възлиза на **200 000 лв.** Средногодишно се подкрепят около 90 проекта.

1.2. Програма за подпомагане на творчески проекти в областта на литературата

Програмата е обявена за първи път през 2021 г., след обявената извънредна епидемична обстановка от COVID-19 и има за цел пряко да акцентира върху хората, даващи тласък на литературните процеси в страната, да подкрепи директно творците, които са зависими от приходите от книгоразпространение през последните години.

С програмата се цели финансова подкрепа на автори за създаване на нови произведения във всички литературни жанрове на конкурсен принцип при спазване принципите на равнопоставеност, максимална ефективност, публичност и контрол при разпределение на финансовите средства. Право да кандидатстват в конкурсната сесия имат физически лица, осъществяващи дейност в областта на литературата - белетристи, поети, публицисти, литературни критици и историци, драматурзи.

Ефективността на Програмата се изразява във възможността за развитие на литературния процес във всички жанрове, насърчаване на нови течения в литературата, подпомагане както на утвърдени, така и на дебютиращи творци.

Бюджетът на програмата за 2023 г. е **400 000 лева**.

Програмата допринася за разширяване на възможностите за насърчаване на културното многообразие, на формите на културно изразяване, достъпа до култура и културно наследство.

1.3. Програма за финансиране на проекти в областта на литературното наследство и библиотеките, проекти и инициативи включени в Националния културен календар

Програмата финансира издаване на книги по повод годишнини на български автори, преиздаване на издания от значение за българската националната идентичност, събития, представящи българската литература и библиотечната дейност, както и делото на известни личности.

Бюджетът на програмата за 2023 г. възлиза на **100 000 лв.**, като се подкрепят средногодишно около 30 проекта.

Ще бъдат подкрепени инициативи, представяния на автори, експозиции на изложби, литературни конкурси, в това число и за насърчаване на творческото писане у децата и младежите. Също така, ще бъде дадена възможност за реализация на образователните

програми на обществените библиотеки, заложи в подписаното **Споразумение за сътрудничество между Министерството на културата и Министерството на образованието и науката** за осъществяване на инициативи, програми и проекти между обществените библиотеки и институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

1.4. Програма за подкрепа на проекти в областта на българската книга и литература в страната и чужбина, както и превод на нова българска литература

С тази програма се гарантира представянето на Република България в едни от най-големите и престижни международни книжни изложения:

- световни – Франкфурт, Болоня;
- с европейски измерения – Лайпциг, Виена, Прага, Варшава, Будапеща и Братислава.
- в Балканския и Черноморския регион – Солун, Скопие, Букурещ, Белград и Истанбул.

Подкрепата на творчески проекти в областта на превода на българска литература на различни езици ще спомогне за популяризирането както на българските автори на нова българска литература, така и на българските класици по света.

1.5. Национална награда „Христо Г. Данов”

Национално събитие в областта на книгоиздаването. Разходваните средства са за организиране и провеждане на проявата, номинации, връчване на награди и съпътстващи инициативи.

Бюджетът на програмата за 2023 г. е **34 000** лева.

2. Регионални библиотеки

Средства за регионални функции в изпълнение на чл. 61. т. 2 от Закона за обществените библиотеки.

Регионалните библиотеки са основните библиотеки, които изграждат териториалната библиотечна мрежа. Те поддържат професионалните стандарти и подпомагат дейността на обществените библиотеки в регионите, в това число и внедряване на новите информационни и комуникационни технологии. Оказват съдействие на държавните и общинските власти при осъществяване на държавната политика в областта на библиотечното дело, чрез провеждането на обучителна и експертно-консултантска дейност с библиотекарите, организиране и поддържане на краеведска информация, събиране и обобщаване на регионална библиотечна

статистика. Дейности се финансират на основание чл. 61, т. 2 от Закона за обществените библиотеки.

Средствата се разпределят на конкурсен принцип, съгласно Правила за разпределяне на допълнителни средства на регионалните библиотеки от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на културата, утвърдени със заповед на министъра на културата.

Бюджетът на програмата за 2023 г. е **270 000** лева.

3. Стандарт за библиотечно-информационно обслужване – утвърден от министъра на културата, като средство за гарантиране на основните библиотечни дейности в страната –

Изпълнението на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване, автоматизирането на библиотечните дейности, изграждането на собствени бази данни, дигитализация на ръкописното и печатно културно наследство и създаването на условия за ползване на информацията от потребителите както в библиотеката, така и извън нея, изисква допълнителни средства за осигуряване на технологично обновление и дигитализация, и за попълване фондовете на обществените библиотеки.

- създаване на условия за ползване на информацията от потребителите както в библиотеката, така и извън нея, чрез технологично обновление и дигитализация, автоматизиране на библиотечните дейности, изграждане на собствени бази данни, дигитализиране на ръкописното и печатно културно наследство.

4. Програма за финансиране на регионални културни дейности, творчески проекти в областта на любителското изкуство и нематериалното културно наследство.

По тази програма ежегодно се подкрепят международни, национални и регионални фестивали, конкурси, събори и други форми, които популяризират изкуствата, показват постижения в любителското изкуство за деца, младежи и възрастни хора, чествания на годишнини на български творци, провеждането на работни срещи, семинари, изложби и други. Финансират се и проекти насочени към съхраняване на културата на етническите общности, както и прояви на хората с увреждания, с което се създават условия за тяхната интеграция в културния живот, за преодоляване на социалното изключване. Също така, програмата подпомага и дейности насочени към опазване на нематериалното културно наследство и поддържане на Националната система „Живи човешки съкровища – България”. Процедурата за попълване на Системата преминава през регионален и национален етап, за което се привличат експерти, дейностите се увеличават, за което са необходими допълнителни средства. От 2022 г. са въведени две нови листи – Национална листа на застрашени елементи

на нематериалното културно наследство и Национален регистър на добрите практики за опазване на нематериалното културно наследство, по които се предвижда финансова подкрепа за реализиране на мерки за опазване на наследството. Във връзка с тези нови процедури, промяна в Наредбата за реда за водене на регистъра на нематериалното културно наследство в РБ, допълнителни средства са необходими за провеждане на обучения на местно, регионално и национално равнище. Допълнителни средства са необходими и за подготовката на български кандидатури за включване в Световните листи за нематериално културно наследство на ЮНЕСКО. Готовите досиета, които бяха изготвени през 2013 г. са вече вписани в две от листите на ЮНЕСКО и предстои да се правят нови предложения.

За 2023 г. програмата ще подкрепи средно годишно 70 проекта на читалища, общини и други организации. В обхвата на бюджетната програма попадат и дейности свързани с поддръжка и надграждане на Публичните регистри на народните читалища и читалищните сдружения, на обществените библиотеки и на нематериалното културно наследство.

В резултат на настъпилата извънредна обстановка в страната, беше засегнат целия културен сектор, включително и частния и независим сектор, който работи за насърчаване на любителското изкуство, за стимулиране на творческата изява, иновативното мислене и създаването на културни продукти в тази област. Възникна и необходимостта от използване на достиженията на модерните (цифрови) технологии за повишаване на достъпността на създавания културен продукт.

В резултат на кризата бяха засегнати и местните общности и носители на нематериално културно наследство. Бяха подкрепени за първи път занаятите като част от нематериалното културно наследство, което не е достатъчно.

5. Годишна вноска за Фонда за опазване на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО

Членски внос за Фонда на нематериалното културно наследство е дължима по силата на чл. 25, т. 3, буква (а) от Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, в сила за Република България от 10 юни 2006 г. Приблизителната ежегодна вноска е в размер на **по 1 550 щ. долара** (в т. ч. такси).

Към настоящия момент не се предвижда завишаване на вноската.

6. Финансиране на юридически лица с нестопанска цел.

Съгласно чл. 11 от Споразумението между правителството на РБ и ЮНЕСКО, българското правителство осигурява всички ресурси, финансови или непарични необходими за администрирането и правилното функциониране на Регионалния център за опазване на

нематериалното културно наследство в страните от Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО, както и да предоставя на Центъра обща сума в размер най-малко на равностойността на 200 000 лв. годишно за покриване на разходите за дейност и административно управление, включително комуникации, комунални услуги и разходи за поддръжка.

През последните години Регионалният център разшири обхвата на дейността си като включи нови държави членки и разнообрази набора от инициативи, които реализира. Повишават се разходите необходими за привличане на консултанти, научни редактори и преводачи. Също така са необходими средства за актуализация на заплатите на служителите на Центъра, чиято средна заплата е по-ниска от средната работна заплата в страната. Допълнителни средства са необходими и за непрекъснато повишаване на капацитета на екипа относно променящите се политики и програми на ЮНЕСКО. За да реализира потенциала си на международна организация, центърът следва да подобри присъствието си в европейски и световни мрежи, свързани с наследство, за което е необходимо да се подсигури и членски внос към тях.

През 2023 г. субсидията на Съюза на народните читалища е в размер на **86 000 лв.**

Показатели за полза/ефект и целеви стойности (не е приложимо за функционалните области)

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ				
<i>Ползи/ефекти:</i>		Целева стойност		
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
1. Подкрепа на проекти в областта на литературно наследство, книгоиздаване и попълване фондовете на обществените библиотеки	брой	200	220	230
2. Брой проекти за творческа дейност в народните читалища, включително и за опазване на нематериалното културно наследство	брой	15	20	25

Организационни структури, участващи в програмата

Ресорният зам.-министър, дирекция „МСРДЕП“ и НБКМ.

Отговорност за изпълнението на програмата

Ресорният зам.-министър, дирекция „МСРДЕП“ и директора на НБКМ.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата
(в хил. лв.)

№	1800.02.06 Бюджетна програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	5 253,8	6 222,1	6 522,5	7 036,2	7 382,6	7 382,6
	Персонал	4 235,9	4 777,5	4 264,1	4 602,9	4 495,2	4 495,2
	Издръжка	1 016,8	1 177,5	2 258,4	2 433,3	2 887,4	2 887,4
	Капиталови разходи	1,1	267,1	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	5 253,8	6 222,1	6 522,5	7 036,2	7 382,6	7 382,6
	Персонал	4 235,9	4 777,5	4 264,1	4 602,9	4 495,2	4 495,2
	Издръжка	1 016,8	1 177,5	2 258,4	2 433,3	2 887,4	2 887,4
	Капиталови разходи	1,1	267,1				
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на П	3 017,6	3 236,6	5 162,3	5 005,8	5 153,7	5 153,7
	Издръжка						
	Разходи за членски внос във Фонда за опазване на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО	2,8	3,6	2,7	2,7	2,7	2,7
	Субсидии за творчески проекти и други разходи в областта на литературното наследство на основание ЗЗРК	386,5	578,7	230,0	230,0	230,0	230,0
	Финансова подкрепа на дейности в областта на нематериалното културно наследство, за награди за постигнати високи резултати и принос в развитието на културата на основание ЗЗРК	61,2	101,4	1 400,0	1 400,0	1 400,0	1 400,0
	Субсидия за Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа	412,0	412,0	412,0	612,0	812,0	812,0
	Награди за особени заслуги към българската държава и нацията	583,0	599,6	666,6	310,1	258,0	258,0
	Програма "Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност"	1 432,1	1 455,3	2 000,0	2 000,0	2 000,0	2 000,0
	Разходи за 27 библиотеки на основание Закона за обществените библиотеки			270,0	270,0	270,0	270,0
	Субсидия за Съюза на Народните читалища	140,0	86,0	86,0	86,0	86,0	86,0
	Награда "Библиотечна образователна среда"			95,0	95,0	95,0	95,0
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за средства от ЕС**	578,4	781,9	0,0	0,0	0,0	0,0
	Програма "Държавна политика в областта на библиотечно информационното обслужване на Р България"		253,6				
	Програма "Помощ за книгата"		8,3				
	Субсидия за творчески проекти и други разходи в областта на литературното наследство на основание ЗЗРК	128,7					
	Финансова подкрепа на дейности в областта на нематериалното културно наследство, за награди за постигнати високи резултати и принос в развитието на културата на основание ЗЗРК	2,0					
	Програма "Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност"	447,7	520,0				
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	3 596,0	4 018,5	5 162,3	5 005,8	5 153,7	5 153,7
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	8 271,4	9 458,7	11 684,8	12 042,0	12 536,3	12 536,3
	Общо разходи (I.+II.+III.):	8 849,8	10 240,6	11 684,8	12 042,0	12 536,3	12 536,3
	Численост на щатния персонал	213	213	213	213	213	213
	Численост на извънщатния персонал						

Цели на бюджетната програма

Политиката за популяризиране на българската култура в чужбина да допринесе за утвърждаване мястото ѝ в световните културни процеси, като едновременно с това я изведе на преден план като важен дипломатически фактор в двустранните и многостранни отношения. Това ще допринесе за утвърждаване на положителния образ на Република България в чужбина и ще утвърди страната ни като дестинация за осъществяване на международни културни проекти, включително представящи чужди култури у нас.

За да бъде постигнато това е необходимо разширяване на административния и финансов капацитет, което ще спомогне за:

- приоритетно финансиране на проекти, които са с по-високо качество и макар да струват по-скъпо да имат много по-голяма добавена стойност за постигане на целите на тази политика.
- утвърждаване на Българските културни институти в чужбина като водещи институции по популяризирането на културата ни в чужбина;
- утвърждаване на културата като ресурс за постигане на целите на други секторни политики;
- разширяване на публично–частното партньорство при подготовката и изпълнение на различни инициативи в международен план – създаване на необходимите предпоставки за мотивиране на частния сектор да сътрудничи;
- създаване на необходимите условия за по-нататъшно развитие на културния и творчески сектор като важни фактори за развитие на икономиката, създаването на работни места и насърчаване на използването на културата и културното наследство като фактори за нови иновационни решения в други политически сфери;
- поощряване на сътрудничество с Министерството на външните работи като важен елемент в международните отношения на България и фактор за укрепване на нейния положителен имидж.
- по-инициативен подход на сътрудничество с други държави и продължаване на обмена на добри практики по ключови приоритети.

Войната в Украйна набеляза нови посоки в културните политики и необходимостта от спешни дейности и мерки в областта на културните и творчески сектори и опазването на културното наследство. В контекста на настоящата ситуация в Украйна Министерството на културата ще продължи своята активна дейност, като участва в обсъжданията на национално

и европейско ниво за мерки в подкрепа на подкрепа на Украйна по линия на културните и творчески сектори, включително и на аудиовизуалния и медиен сектор, които да спомогнат на професионалистите от тези сектори да продължат своята дейност.

Стратегическа и оперативни цели

 Утвърждаване на българската национална култура като равнопоставена на другите култури в епохата на глобализация ;

 Утвърждаване на ролята на българската култура като важен дипломатически фактор в двустранните и многостранни отношения на Република България;

 Активно подпомагане създаването и разпространението на изкуство и на културни продукти и услуги.

 Утвърждаване на българската национална и културна идентичност като част от Европейското културно пространство;

 Разширяване на достъпа на гражданите и гостите на страната до културните продукти;

 Разработване и внедряване на съвременни форми на разпространение на художествени продукти с партньорски проекти и в координация с местните власти, неправителствения и стопански сектор.

 Популяризиране на българската култура зад граница чрез организиране на седмици и дни на българското изкуство в рамките на международни фестивали у нас и в чужбина; на показ и разпространение чрез целеви културни страници в Интернет.

 Осигуряване на съвременни условия за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура.

 Задълбочаване процеса на взаимно обуславяне на учебните програми с конкретните задачи в културните институти, с цел повишаване степента на реализация на кадрите на българското образование в училищата по изкуствата и културата.

 Разширяване полето за реализация на подготвените творчески кадри чрез утвърждаване на нови форми за подпомагане творчески иновации и инициативи

Предоставяни по програмата продукти/услуги

От една страна, популяризирането на българската култура в чужбина ще допринесе за укрепване на самочувствието на българските граждани за нейната значимост и за нейната равнопоставеност сред другите култури. От друга страна, Продължаване политиката за насърчаване на културното многообразие и на межкултурния диалог и превръщането им в мощен фактор за социално сближаване чрез поощряване на културата като важен елемент в

международните отношения на България и фактор за укрепване на нейния положителен имидж. Това ще позволи да се утвърди ролята на културата за изграждането на по-приобщаващ и по-справедлив Европейски съюз, (респективно свят), тъй като тя заема челно място сред факторите, които най-лесно могат да създадат усещане за общност. Това ще помогне в по-голяма степен българските граждани да осъзнаят своята принадлежност към Европейския съюз.

Членството на Министерството на културата в различни международни организации

Организация	Нормативно основание	Разход във валута	Левава равностойност
ЮНЕСКО - Фонд за опазване на световното културно и природно наследство	Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство (1972), приета с Разпореждане № 13 на Бюрото на Министерския съвет от 4.02.1974 г. В сила от 17.09.1975 г., обн. В ДВ бр. 44 от 27.05.2005 г.; чл. 16, т. 1 от Конвенцията.	1656 долара	3 873
ЮНЕСКО - Фонд за опазване на нематериалното културно наследство	Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство (2003), ратифицирана със Закон за ратифициране на Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, обн. в ДВ, бр. 12 от 7.02.2006 г.; чл. 25, т. 3 (а) от Конвенцията.	1350 долара	2 675
ЮНЕСКО - Международен фонд за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване	Конвенция за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, ратифицирана със Закон за ратифициране на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, обн. ДВ, бр. 97 от 01.12..2006 г., в сила от 18.03.2007 г.; чл. 18, т. 3 (а) от Конвенцията.	1656 долара	3 873
Международен център за изследвания в областта на консервация и реставрация ИККРОМ	Страна-съучредителка от 12.01.1960 г.; Устав на ИККРОМ, чл. 2, т. 5.	1750 евро	3 422
Фонд за малки проекти за култура в Дунавския регион	такса за годишно участие на България		20 000
EUNIC - Национални институти за култура на ЕС			3 618
Международна фондация "Форум на славянските култури"	Устав на Форума на славянските култури (приет на 05.04.2011 г.), чл. 25.	15000 евро	29 337
Съвет на Европа	Разширено частично споразумение за културните маршрути в Европа, учредено с Резолюция CM/Res(2010)53, приета от Комитета на министрите на 08.12.2010 г.	8520 евро	16 660
Европейска конвенция за ландшафта		1000 евро	1 955
ОБЩО:			85 413

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката

- Европейски парламент
- Съвет на ЕС
- Министерства на културата на други ДЧ на ЕС
- Народно събрание;
- Министерски съвет;
- Министерство на финансите;
- Министерство на вътрешните работи;
- Министерство на външните работи;
- Министерство на образованието и науката;
- Министерство на икономиката, енергетиката и туризма;
- Министерство на регионалното развитие;
- Министерство на труда и социалната политика;
- Министерство на земеделието и храните;
- Министерство на младежта и спорта
- Министерство на околната среда и водите
- Министерство на електронното управление
- Министерство на правосъдието
- Министерство на вътрешните работи
- Национален съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси в МС;
- Съвет за електронни медии
- Българско национално радио
- Българска национална телевизия
- Национално сдружение на общините в Република България;
- Агенция „Митници”; Гранична полиция;
- Прокуратура на Република България;
- Общини;
- Културни институти и творчески организации;
- Културни институти към посолствата на чужди държави в България.
- Гражданския сектор

Отговорност за изпълнението на програмата

Ресорен зам.-министър, дирекция „МСРДЕП“ и директорите на Българските културни институти в чужбина.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата
(в хил. лв.)

№	1800.02.07 Бюджетна програма „Популяризиране на българската култура в чужбина“	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	4 018,7	5 261,4	6 195,2	6 279,4	6 279,4	6 279,4
	Персонал	625,1	647,7	1 525,0	1 609,2	1 609,2	1 609,2
	Издръжка	3 374,7	4 574,9	4 670,2	4 670,2	4 670,2	4 670,2
	Капиталови разходи	18,9	38,8	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	3 974,0	5 261,4	6 195,2	6 279,4	6 279,4	6 279,4
	Персонал	585,4	647,7	1 525,0	1 609,2	1 609,2	1 609,2
	Издръжка	3 369,7	4 574,9	4 670,2	4 670,2	4 670,2	4 670,2
	Капиталови разходи	18,9	38,8				
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за:	44,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Персонал	39,7					
	Издръжка	5,0					
	Капиталови разходи						
	От тях за: *						
	Програма ТВОРЧЕСКА ЕВРОПА (2014 -2020)	33,4					
	Програма „Европа на гражданите“ (2014-2020)	-33,4					
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на Г	65,4	63,0	65,2	65,2	65,2	65,2
	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности в областта на международното културно сътрудничество	65,4	63,0	65,2	65,2	65,2	65,2
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	65,4	63,0	65,2	65,2	65,2	65,2
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	4 039,4	5 324,4	6 260,4	6 344,6	6 344,6	6 344,6
	Общо разходи (I.+II.+III.):	4 084,1	5 324,4	6 260,4	6 344,6	6 344,6	6 344,6
	Численост на щатния персонал	36	39	39	39	39	39
	Численост на извънщатния персонал						

1800.02.08 БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА „ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИ В ОБЛАСТТА НА ИЗКУСТВОТО И КУЛТУРАТА“

Цели на бюджетната програма

За постигане на достъп до качествено художествено образование, е необходимо:

- Усъвършенстване и модернизиране на учебната база и бита на учениците в средните училища по изкуствата и културата;
- Насърчаване и подпомагане творческото израстване на деца с изявени дарби в областта на изкуствата.

Основополагащи са следните цели:

- Осигуряване на съвременни условия за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура;
- Задълбочаване процеса на взаимно обуславяне на учебните програми с конкретните задачи в културните институти, с цел повишаване степента на реализация на кадрите на българското образование в училищата по изкуствата и културата;
- Разширяване полето за реализация на подготвените творчески кадри чрез утвърждаване на нови форми за подпомагане творчески иновации и инициативи;
- Развитие на творческия потенциал и заложи на децата и учениците от специализираните училища по изкуства и култура.

Полза/ ефект за обществото от програма “Обучение на кадри в областта на изкуството и културата”

Обучението на кадри в областта на изкуството и на културата следва да бъде качествено, в резултат на което завършващите ученици са високо квалифицирани специалисти за успешна реализация в духовния живот на страната, за принос за развитието на българската култура.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на програмата

- МОН;
- Училищни настоятелства, обществени съвети към училищата, граждански сектор;
- професионални и културни институти и творчески организации

Показатели за полза/ ефект и целеви стойности

ЦЕЛЕВА СТОЙНОСТ				
Показатели за изпълнение	Мерна единица	Проект 2024	Прогноза 2025	Прогноза 2026
А	Б	3	4	5
Политика „Качествено образование по изкуство и култура”				
1. Обучавани ученици*	брой	9 625	9 660	9 700
2. Предоставени стипендии за деца с изявени дарби.	брой	380	400	430
3. Еднократно финансово подпомагане на деца с изявени дарби.	брой	70	80	100

Забележка: *В т.1 „Обучавани ученици” се включват всички форми на обучение и учениците в общезитие.

Информация за наличността и качеството на данните

На база на наблюдаваните данни по показателите за изпълнение от специализираните дирекции.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.02.08 Бюджетна програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	54 637,2	62 328,2	70 697,7	76 879,9	83 919,2	89 636,5
	Персонал	47 216,9	52 035,8	59 654,7	65 274,6	72 313,9	78 031,2
	Издръжка	6 207,1	8 118,1	10 846,1	11 408,4	11 408,4	11 408,4
	Капиталови разходи	1 213,2	2 174,3	196,9	196,9	196,9	196,9
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	54 226,4	61 825,7	70 697,7	76 683,0	83 722,3	89 439,6
	Персонал	47 064,5	51 931,4	59 654,7	65 274,6	72 313,9	78 031,2
	Издръжка	5 949,6	7 720,0	10 846,1	11 408,4	11 408,4	11 408,4
	Капиталови разходи	1 212,3	2 174,3	196,9			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	410,8	502,5	0,0	196,9	196,9	196,9
	ЦЕНТРАЛЕН БЮДЖЕТ- капиталови разходи						
	Персонал	152,4	104,4				
	Издръжка	257,5	398,1				
	Капиталови разходи - Централен бюджет	0,9			196,9	196,9	196,9
	От тях за: *						
	ОП "Наука и образование за интелигентен растеж"	160,6	49,5				
	Програма "Еразъм"	250,2	453,0				
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	1 159,1	1 613,8	508,4	508,4	508,4	508,4
	Стипендии	1 156,1	1 158,6	508,4	508,4	508,4	508,4
	Стипендии за деца с изявиени дарби		455,2				
	Награден фонд за участие в клавилен конкурс „Шуман-Брамс“ – гр.Пловдив	3,0					
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за сред	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Съфинансиране по проект „Красива България“						
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	1 159,1	1 613,8	508,4	508,4	508,4	508,4
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	55 385,5	63 439,5	71 206,1	77 191,4	84 230,7	89 948,0
	Общо разходи (I.+II.+III.):	55 796,3	63 942,0	71 206,1	77 388,3	84 427,6	90 144,9
	Численост на щатния персонал	1 705	1743	1657	1657	1657	1657
	Численост на извънщатния персонал						

Цели на бюджетната програма

В програмата са включени дейностите, които подпомагат изпълнението на политиките и програмите, по които работи министерството за постигане на стратегическите цели и изпълнение на годишните задачи на цялата администрация.

Администрацията на министерството е организирана в една главна дирекция, 10 дирекции, инспекторат, звено за вътрешен одит, служител по сигурността на информацията и финансов контролър.

Дейностите се извършват от Администрацията на Министерството на културата, структурирана в следните дирекции:

дирекция „Административно обслужване и човешки ресурси“;

дирекция „Връзки с обществеността и протокол“;

дирекция „Бюджет и финансово-счетоводни дейности“;

дирекция „Управление на собствеността“;

Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“;

дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“;

дирекция „Правнорегулативна дейност и публични предприятия“;

дирекция „Обществени поръчки“;

дирекция „Международно сътрудничество, регионални дейности и европейски програми и проекти“;

дирекция „Сценични изкуства и художествено образование“;

дирекция „Авторско право и сродните му права“;

Инспекторат;

Звено за вътрешен одит;

Финансов контролър;

Както и от Дом за ветераните на културата и изкуствата.

Предоставяни по програмата продукти/услуги

Финансово-счетоводни дейности и бюджет;

Контрол и одит;

Връзки с обществеността и протокол;

Човешки ресурси;

Правно обслужване;

Административно обслужване;

Управление на собствеността;

Обществени поръчки.

Бюджетна прогноза по ведомствени и администрирани разходни параграфи на програмата

(в хил. лв.)

№	1800.03.00 Бюджетна програма „Администрация”	Отчет 2021	Отчет 2022	Закон 2023 г.	Проект 2024 г.	Прогноза 2025 г.	Прогноза 2026 г.
	1	2	3	4	5	6	7
I.	Общо ведомствени разходи:	5 482,9	6 335,2	8 012,2	8 114,7	8 322,9	8 346,7
	Персонал	3 781,0	4 201,7	3 623,5	3 647,8	3 777,8	3 801,6
	Издръжка	1 666,5	1 770,4	1 147,3	1 225,5	1 303,7	1 303,7
	Капиталови разходи	35,4	363,1	3 241,4	3 241,4	3 241,4	3 241,4
1	Ведомствени разходи по бюджета на ПРБ:	5 482,9	6 335,2	8 012,2	4 873,3	5 081,5	5 105,3
	Персонал	3 781,0	4 201,7	3 623,5	3 647,8	3 777,8	3 801,6
	Издръжка	1 666,5	1 770,4	1 147,3	1 225,5	1 303,7	1 303,7
	Капиталови разходи	35,4	363,1	3 241,4			
2	Ведомствени разходи по други бюджети и сметки за средства от ЕС	0,0	0,0	0,0	3 241,4	3 241,4	3 241,4
	ЦЕНТРАЛЕН БЮДЖЕТ- капиталови разходи						
	Персонал						
	Издръжка						
	Капиталови разходи - Централен бюджет				3 241,4	3 241,4	3 241,4
	От тях за: *						
	1.....						
	2.....						
II.	Администрирани разходни параграфи по бюджета на ПРБ**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III.	Администрирани разходни параграфи по други бюджети и сметки за сред	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо администрирани разходи (II.+III.):	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо разходи по бюджета (I.I+II.):	5 482,9	6 335,2	8 012,2	4 873,3	5 081,5	5 105,3
	Общо разходи (I.+II.+III.):	5 482,9	6 335,2	8 012,2	8 114,7	8 322,9	8 346,7
	Численост на щатния персонал	77	78	103	103	103	103
	Численост на извънщатния персонал						